

Lik boginje
pravde

B i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1-2

**Sarajevo,
januar-decembar
siječanj-prosinac 2017. godine**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **MILORAD NOVKOVIĆ**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Milorad NOVKOVIĆ
Malik HADŽIOMERAGIĆ
dr Ljiljana FILIPOVIĆ
Zdravka GREBO-JEVTIĆ
Fatima IMAMOVIĆ
Radenko BLAGOJEVIĆ
Zdenko ETEROVIĆ
Mevsuda PLOSKIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III

ZA IZDAVAČA: Dragan PRUSINA, direktor

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

PREUZETI KRIVIČNI ZAKON SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

1.

Blanketni propis predstavlja bitno obilježje krivičnog djela Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ

Član 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

POŠTO JE KRIVIČNO DJELO RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. STAV 1. KZ SFRJ, BLANKETNO KRIVIČNO DJELO, KOJE MOŽE POSTOJATI SAMO ONDA KADA JE NEKOM OD ALTERNATIVNO PROPISANIH RADNJI IZ TE ODREDBE, PREKRŠENA KONKRETNA NORMA MEĐUNARODNOG PRAVA KOJA TAKVE POSTUPKE ZABRANJUJE, ONDA I ČINJENIČNI OPIS OPTUŽNICE, ZA SVAKU OD ALTERNATIVNO POSTAVLJENIH RADNJI IZ POMENUTE ODREDBE, MORA SADRŽAVATI I NAVOD O TOME KOJA KONKRETNA NORMA MEĐUNARODNOG PRAVA JE PREKRŠENA POSTUPCIMA UČINITELJA, JER TAJ BLANKETNI PROPIS PREDSTAVLJA BITNO OBILJEŽJE KRIVIČNOG DJELA RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. STAV 1. KZ SFRJ. UKOLIKO TAKVA BLANKETNA NORMA U OPISU OVOG KRIVIČNOG DJELA IZOSTANE, NEOVISNO OD OKOLNOSTI DA JE KRIVIČNO DJELO UČINJENO TOKOM RATA, ORUŽANOG SUKOBA ILI OKUPACIJE, TO ONDA ZNAČI DA KONKRETNO POSTUPANJE UČINITELJA NIJE ZABRANJENO PRAVILIMA MEĐUNARODNOG PRAVA, PA TAKVA RADNJA ONDA I NEMA OBILJEŽJA RATNOG ZLOČINA.

Iz obrazloženja:

“Iz činjeničnog opisa optužnice Kantonalnog tužiteljstva Unsko-sanskog kantona Bihać broj T01 0 KTRZ 0003569 11 od 24.03.2015.godine u dijelu u kojem se opisuju radnje optuženih koje se odnose na njihovo postupanje nakon ubistva oštećenog, proizilazi da su istog dana (dakle 31.05.1992. godine), došli do kuće vlasništvo H.M. u S., općina K., i upotrebom pile za rezanje željeza (bonsek) prerezali katanac na garažnim vratima vlasništvo oštećenog i iz garaže „izgurali“ putničko motorno vozilo marke Opel Kadett 1,3 karavan, crvene boje, vlasništvo oštećenog H.M. te u cilju sticanja protupravne imovinske koristi spomenuto vozilo odvezli u nepoznatom pravcu. Pri tome, taj opis nije sadržavao nikakve navode koji bi se odnosili na to da su optuženi ovakvim postupanjem prekršili određenu normu međunarodnog prava koja to zabranjuje. S tim u vezi, ovaj sud podsjeća da je krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, blanketno krivično djelo, koje može postojati samo onda kada je nekom od alternativno propisanih radnji iz te odredbe, prekršena konkretna norma međunarodnog prava koja takve postupke zabranjuje. To jasno proizilazi iz odredbe člana 142. stav 1. KZ SFRJ, kojom je propisano da će za krivičnopravne radnje, alternativno propisane u toj odredbi, uključujući i pljačkanje imovine stanovništva, odgovarati

onaj ko kršenjem pravila međunarodnog krivičnog prava naredi ili učini neko od tih djela. Prema tome, da bi krivično djelo postojalo, neophodno je da činjenični opis, za svaku od alternativno postavljenih radnji iz pomenute odredbe, sadrži i navod o tome koja konkretna norma međunarodnog prava je prekršena postupcima učinitelja, jer taj blanketni propis predstavlja bitno obilježje krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ. Ukoliko takva blanketna norma u opisu krivičnog djela izostane, neovisno od okolnosti da je krivično djelo učinjeno tokom rata, oružanog sukoba ili okupacije, to dalje znači da konkretno postupanje učinitelja nije zabranjeno pravilima međunarodnog prava, pa takva radnja onda i nema obilježja ratnog zločina. Slijedom toga, radnja učinjenja krivičnog djela koja je opisana u činjeničnom opisu pomenute optužnice, sadrži samo bitna obilježja krivičnog djela teške krađe iz člana 148. stav 1. tačka 1. Krivičnog zakona Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, koji je preuzet kao republički zakon (KZ R BiH) u vezi člana 22. KZ SFRJ, ali ne i obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

Takav propust iz optužnice Kantonalnog tužiteljstva Unsko-sanskog kantona Bihać broj T01 0 KTRZ 0003569 11 od 24.03.2015.godine, nije mogao biti otklonjen na pretresu pred ovim sudom ni izmjenom optužnice od strane federalnog tužitelja, koji je, između ostalog, u činjenični opis optužnice dodao blanketnu normu iz člana 4. stav 2. tačka g) Dopunskog protokola (Protokol II) uz Ženevske konvencije, kojom se zabranjuje pljačka civilnog stanovništva. Naime, takvom izmjenom, federalni tužitelj je u optužnicu dodao novu kriminalnu količinu, odnosno, radnju kršenja međunarodnog prava, koja optuženima nije bila stavljena na teret prvobitnom optužnicom. Pošto kantonalni tužitelj nije izjavio žalbu protiv presude prvostepenog suda broj 01 0 K 009189 15 K od 27.10.2015. godine, nego su izjavljene samo žalbe u korist optuženih, tj. žalbe njihovih branitelja, to bi oglašavanje optuženih krivima za krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ učinjeno radnjom pljačke imovine civila, a koje nije sadržavala prvobitna optužnica, predstavljalo kršenje odredbe člana 322. ZKP FBiH o zabrani *reformatio in peius* prema kojoj, ukoliko je žalba podnesena samo u korist optuženog, onda se presuda ne smije izmijeniti na njegovu štetu.

Imajući u vidu ovlaštenje suda iz odredbe člana 295. stav 2. ZKP FBiH, ovaj sud je, nalazeći da su u radnjama optuženih, kako su one činjenično opisane, ostvarena bitna obilježja krivičnog djela teške krađe iz člana 148. stav 1. tačka 1. KZ R BiH u vezi člana 22. KZ SFRJ, čije učinjenje potvrđuju i izvedeni dokazi, dalje razmatrao, da li su ispunjeni zakonski uvjeti za meritorno odlučivanje o krivnji optuženih u odnosu na to krivično djelo. Međutim, utvrđeno je da je za navedeno krivično djelo nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja, zbog čega se krivično gonjenje ne može preduzeti, pa je valjalo odlučiti kao u tački II izreke ove presude, tj. odbiti optužbu u smislu člana 298. tačka e) ZKP FBiH.”

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 01 0 K 009189 17 Kžk od 12.06.2017. godine)

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

2.

Pojam djeteta u smislu KZ FBiH – član 2. stav 12. KZ FBiH

KAD JE KAO PASIVNI SUBJEKT OSNOVNOG ILI KVALIFICIRANOG OBLIKA KRIVIČNOG DJELA PROPISANOG U KZ FBiH ODREĐENO – DIJETE, TADA SE POD IZRAZOM „DIJETE“ PODRAZUMIJEVA OSOBA KOJA NIJE NAVRŠILA 14 GODINA ŽIVOTA.

Iz Obrazloženja:

“Odredbom člana 21. KZ FBiH propisano je da je krivično djelo protupravno djelo koje je zakonom propisano kao krivično djelo, čija su obilježja propisana zakonom i za koje je zakonom propisana krivičnopravna sankcija. Krivična djela silovanje, spolni odnošaj sa djetetom i rodoskrvuće propisana su upravo u KZ FBiH, u odredbama članova 203., 207. i 213. tog zakona. U tim zakonskim odredbama propisana su i obilježja tih krivičnih djela. Istovremeno, članom 2. stav 9. (sada, nakon izmjena i dopuna ovog zakona objavljenih u Službenim novinama FBiH broj 46/16 – stav 12.) propisano je da je dijete u smislu tog zakona (KZ FBiH) osoba koja nije navršila 14 godina života, a stavom 10. (odnosno 13.) istog člana da je maloljetnik u smislu tog zakona (KZ FBiH) osoba koja nije navršila 18 godina života. Prema tome, KZ FBiH određeno propisuje ko se ima smatrati djetetom a ko maloljetnikom u smislu tog zakona te se u skladu sa navedenim zakonskim odredbama imaju tumačiti zakonska obilježja pojedinih krivičnih djela propisanih u KZ FBiH pa, u konkretnom slučaju, i je li oštećena imala svojstvo djeteta ili maloljetne osobe u vrijeme preduzimanja radnji za koje je optuženi oglašen krivim.

Osim toga, definicija sadržana u članu 2. stav 1. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, na koju se u žalbi pozvala kantonalna tužiteljica, odnosi se na pojam djeteta u skladu sa tim zakonom, što je izričito i navedeno u toj zakonskoj odredbi. Tim zakonom nisu propisana ni krivično djelo silovanje, ni krivično djelo spolni odnošaj s djetetom ni krivično djelo rodoskrvuće. Prema tome, pojam djeteta u smislu tog zakona ne može se primijeniti na zakonska obilježja pojedinih krivičnih djela propisanih u KZ FBiH. Uostalom, članom 201. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, na koji se u svojoj žalbi takođe pozvala kantonalna tužiteljica, utvrđena je obaveza usklađivanja odredaba krivičnog zakona sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku do početka primjene ovog drugog zakona. Propust zakonodavca da to učini ne može se tumačiti kao obavezu primjene značenja pojedinih pojmova iz Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, na pojmove koji su upotrebljeni u KZ FBiH pri propisivanju zakonskih obilježja pojedinih krivičnih djela. Iz sličnih razloga neosnovano se kantonalna tužiteljica pri pobijanju prvostepene presude zbog povrede krivičnog zakona poziva i na član 1. Konvencije o pravima djeteta. Tim članom propisano je značenje pojma djeteta u skladu sa tom konvencijom. Države potpisnice obavezale su se da će pri ispunjenju obaveza iz te konvencije imati u vidu da ona pod pojmom dijete podrazumijeva svako ljudsko biće koje je mlađe od 18 godina. Međutim, to ne znači da se tom konvencijom direktno mijenjaju zakonska obilježja pojedinih krivičnih djela propisanih krivičnim zakonom.”

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 04 0 K 007319 16 Kž od 14.09.2016. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

3.

Za vještaka određena osoba koja se ne nalazi na popisu sudskih vještaka

Član 11. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NEOSNOVANI SU ŽALBENI PRIGOVORI BRANITELJA OPTUŽENOG DA VJEŠTAČENJE MORA OBAVITI OSOBA SA STALNE LISTE SUDSKIH VJEŠTAKA, JER JE BITNO DA JE VJEŠTAČENJE OBAVILA OSOBA KOJA RASPOLAŽE STRUČNIM ZNANJEM IZ PODRUČJA U KOJE SPADAJU ČINJENICE O KOJIMA TREBA DATI NALAZ I MIŠLJENJE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovan je i žalbeni navod branitelja optuženog da je prvostepeni sud zasnovao svoju odluku na nezakonitom dokazu – nalazu i mišljenju dr.sc. Č.M., koja nije na listi stalnih sudskih vještaka. S tim u vezi branitelj navodi da je iz naredbe Kantonalnog tužiteljstva M. broj T07 0 KTA 0016624 od 08.03.2015. godine, određeno da će obdukciju i pregled leša izvršiti dr.sc. Č.M, specijalista patološke anatomije i sudske medicine. Po mišljenju branitelja, ista nije mogla sačiniti nalaz i mišljenje, već je zapisnik o obdukciji sa svim ostalim dokazima trebalo dostaviti na vještačenje jednom od licenciranih i akreditovanih stalnih sudskih vještaka sudske medicine. Kako se prvostepena presuda zasniva na ovom, po mišljenju branitelja nezakonitom dokazu, to je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.

Članom 11. ZKP FBiH je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. Navedeni nalaz nije pribavljen povredama članova 109., 110., 111., 115., 118 i člana 119. kako to branitelj navodi, iz razloga što je nalaz i mišljenje sačinila osoba koja je specijalista patološke anatomije i sudske medicine, dakle osoba koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem, a iz pomenute naredbe tužiteljstva proizilazi da je ista određena za vještaka i da je dužna sačiniti nalaz i mišljenje. Prema tome, kako iz naredbe kantonalnog tužitelja proizilazi da pregled i obdukcija leša nije povjerena specijaliziranoj zdravstvenoj ustanovi nego Č.M. – specijalisti patološke anatomije i sudske medicine, ista je u skladu sa članom 118. ZKP FBiH imala obavezu da sačini nalaz i mišljenje. Okolnost da ista nije na listi stalnih sudskih vještaka nema za posljedicu da se ista nije mogla odrediti za vještaka i saslušati u svojstvu vještaka na glavnom pretresu. Pri navedenom treba imati u vidu i odredbu člana 112. ZKP FBiH kojom je propisano da se za vještaka ne može odrediti osoba koja ne može biti saslušana kao svjedok (član 96.) ili osoba koja je oslobođena od dužnosti svjedočenja (član 97.), kao ni osoba prema kojoj je krivično djelo učinjeno, a ako je takva osoba određena na njenom nalazu i mišljenju se ne može zasnivati sudska odluka. Također, treba imati u vidu i odredbu člana 109. ZKP FBiH koja propisuje da se vještačenje određuje kada je za utvrđivanje

ili ocjenu neke važne činjenice potrebno pribaviti nalaz i mišljenje osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem. Dakle, nijedna odredba ZKP FBiH ne propisuje da se za vještaka može odrediti samo osoba koja se nalazi na listi stalnih sudskih vještaka, već je neophodno raspolaganje potrebnim stručnim znanjem. Također, članom 11. Zakona o vještacima FBiH (Sl. novine FBiH broj 49/05) je propisano da lista vještaka nije obavezujuća za sud ili drugi organ koji vodi postupak, odnosno druge učesnike u postupku, osim ako je drugačije predviđeno propisima kojima se uređuju pravila postupka. “

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 07 0 K 013045 17 Kž 3 od 25.10.2017. godine)

4.

Ponovno izvođenje ranije nezakonito izvedene radnje dokazivanja – član 11. stav 2. ZKP FBiH

OKOLNOST DA JE ODREĐENA RADNJA DOKAZIVANJA IZVEDENA UZ BITNE POVREDE ZKP FBiH U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH I USLJED ČEGA SE NA DOKAZIMA PRIBAVLJENIM TOM RADNjom NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA, NE ISKLJUČUJE, SAMA PO SEBI, MOGUĆNOST PONOVRNOG IZVOĐENJA TE RADNJE ODNOSNO PRIBAVLJANJA ODREĐENOG DOKAZA U SKLADU SA ZAKONSKIM ODREDBAMA KOJIMA JE TA RADNJA REGULIRANA. TAKVO PONOVRNO IZVOĐENJE ODREĐENE PROCESNE RADNJE UZ POŠTIVANJE RELEVANTNIH ZAKONSKIH ODREDBA NE PREDSTAVLJA KONVALIDACIJU RADNJE DOKAZIVANJA PREDUZETE U RANIJOJ FAZI POSTUPKA UZ KRŠENJE ZAKONSKIH PROPISA NEGO NOVO IZVOĐENJE RADNJE I PONOVRNO PRIBAVLJANJE DOKAZA.

Iz obrazloženja:

“U vezi sa prigovorom optuženog G.G. o zakonitosti pribavljanja naloga za gotovinsku isplatu na teret d.o.o. XY za period od 05.10.2007. godine do 13.03.2009. godine od Raiffeisen Bank dd Sarajevo, ovaj sud je imao u vidu i argumente optuženog kojima se isticalo da se na taj način vrši konvalidacija nezakonitih dokaza što, po mišljenju optuženog, nije ispravno i pri čemu se optuženi pozvao na odluke Ustavnog suda BiH broj AP-291/08 i AP-4382/12, u kojima je navedeno da propusti prilikom istrage se ne mogu konvalidirati naknadnim izdavanjem naredbi od strane suda. Međutim, ovaj sud nalazi ovakvu argumentaciju optuženog G.G. neosnovanom. Najprije, pomenute odluke Ustavnog suda BiH se odnose na sasvim drugu situaciju odnosno na pokušaje konvalidacije nezakonito pribavljenih dokaza, dakle, istih onih dokaza koji su pribavljeni u ranijoj fazi postupka protivno zakonskim odredbama. U konkretnom slučaju, nije se radilo o konvalidaciji one dokumentacije koju je vještak H.A. pribavio od strane Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo protivno odredbi člana 86. stav 1. ZKP FBiH nego o ponovnom pribavljanju od strane ovog suda, u skladu sa zakonom, odnosno poslovne dokumentacije. Ta se dokumentacija u svom izvornom obliku nalazi u Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo, te je iz tog razloga bilo moguće ponovno izvesti ovu dokaznu radnju - pribaviti ovjerene prijepise te dokumentacije dok su prijepisi, koje je u toku istrage pribavio vještak H.A., izdvojeni iz spisa. Ponovno izvođenje određene procesne radnje, kada je to moguće, uz poštivanje zakonskih odredaba koje se odnose na njeno izvođenje, ne predstavlja konvalidaciju radnje učinjene u ranijoj fazi postupka uz kršenje odnosnih zakonskih propisa nego novo izvođenje radnje i ponovno pribavljenje dokaza. To je uobičajeni postupak (onda kada je on moguć tj. kada se radi

o procesnoj radnji koja se može ponovo izvesti u drugim, zakonom propisanim uvjetima) u slučajevima kada se rezultati određenih procesnih radnji ne mogu koristiti u postupku zbog toga što nisu obavljene u skladu sa zakonom (na primjer, u slučaju da je privilegirani svjedok saslušan bez prethodnog upozorenja da nije dužan svjedočiti može se ponovo saslušati uz poštivanje zakonskih odredbi o nužnosti takvog upozorenja).”

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 015657 15 Kžk 04.10.2016. godine)

5.

Nezakonita radnja pribavljanja od banaka podataka o finasijskim transakcijama – član 11. stav 2. u vezi sa članom 86. stav 1. ZKP FBiH

PRIBAVLJANJE PODATAKA OD BANAKA O FINANSIJSKIM TRANSAKCIJAMA BEZ NAREDBE SUDA PREDSTAVLJA BITNU ODNOSNO SUŠTINSKU POVREDU ODREDBE ČLANA 86. STAV 1. ZKP FBIH JER SE RADI O KRŠENJU TE ODREDBE U DIJELU KOJI ODREĐUJE KO JE OVLAŠTEN DA PRIBAVLJA TU DOKUMENTACIJU USLJED ČEGA SE NA DOKAZIMA KOJI SADRŽE TE PODATKE, U SKLADU SA ČLANOM 11. STAV 2. ZKP FBIH, NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz Obrazloženja:

“Tokom pretresa ovaj sud je donio rješenje kojim je iz spisa predmeta kao nezakonit dokaz izdvojena i dokumentacija koju je od Raiffeisen Bank pribavio vještak H.A. i to ... Navedeni dokazi su izdvojeni iz spisa predmeta kao nezakoniti jer nisu bili pribavljeni u skladu sa odredbom člana 86. stav 1. ZKP FBiH prema kojoj se pribavljanje od banaka podataka o finansijskim transakcijama i poslovima neke osobe koji bi mogli biti dokaz u krivičnom postupku vrši na osnovu naredbe suda. Pribavljanjem navedene dokumentacije bez naredbe suda, bitno odnosno suštinski tj. u pogledu toga ko je ovlašten da pribavlja tu dokumentaciju je povrijeđena odredba člana 86. stav 1. ZKP FBiH, a odredbama člana 11. stav 2. istog zakona je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim bitnim povredama tog zakona. S obzirom da su bili zasnovani na toj dokumentaciji, iz spisa predmeta, a u skladu sa članom 11. stav 3. ZKP FBiH, kao nezakoniti dokazi izdvojeni su, takođe, nalaz i mišljenje vještaka H.A. od 20.03.2012. godine i iskaz vještaka H.A. sa zapisnika o glavnom pretresu Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 K 015657 12 K od 23.04.2013. godine. “

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 015657 15 Kžk 04.10.2016. godine)

6.

Nezakonita radnja dokazivanja Privremeno oduzimanje predmeta – član 11. stav 2. u vezi sa članovima 79-85. ZKP FBiH

PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA KOJE NIJE IZVRŠENO U POSTUPKU KOJI PROPISUJE ZKP FBIH A KOJI IMA ZA CILJ OSIGURANJE ISTOVJETNOSTI ODUZETIH PREDMETA I ONIH KOJI SU KORIŠĆENI KAO DOKAZ U KRIVIČNOM POSTUPKU IMA SE SMATRATI PRIBAVLJANJEM DOKAZA UZ BITNE POVREDE

ODREDABA ČLANOVA 79-85. ZKP FBiH USLJED ČEGA SE NA TAKVIM DOKAZIMA, U SKLADU SA ČLANOM 11. STAV 2. ZKP FBiH, NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

“Takođe, iz spisa predmeta kao nezakonit dokaz izdvojena je dokumentacija d.o.o. XY, koja je Kantonalnom tužiteljstvu ... dostavljena uz podnesak punomoćnika O.Z. od 02.02.2012. godine. Riječ je o dokumentaciji koja je iz poslovnih prostorija d.o.o. XY iznesena od strane osnivača d.o.o. XY O.Z. samovlasno bez učešća nadležnih organa i provođenja odgovarajuće procedure iako se radilo o poslovnoj dokumentaciji d.o.o. XY, koje je poseban pravni subjekt u odnosu na njegovog osnivača. Budući da je oduzimanje te dokumentacije iz prostorija d.o.o. XY izvršeno bez prisustva optuženog G.G., koji je tada bio direktor d.o.o. XY i to nakon što su prostorije d.o.o. XY otvorene uz prethodnu promjenu brave, da to oduzimanje nije izvršeno u postupku koji propisuje ZKP FBiH za privremeno oduzimanje predmeta niti od strane organa ovlaštenih, po ZKP FBiH, za privremeno oduzimanje predmeta, da prilikom oduzimanja ta dokumentacija nije popisana niti je na drugi način osigurana njena istovjetnost (stavljanjem u poseban omot i pečaćenjem) te da je, nakon takvog oduzimanja, više dana držana u stanu O.Z., ovaj sud nalazi da su takvim oduzimanjem te dokumentacije bitno povrijeđene odredbe članova 79-85. ZKP FBiH i da se, iz tog razloga, na toj dokumentaciji, u smislu člana 11. stav 2. ZKP FBiH, ne može zasnivati sudska odluka. “

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 015657 15 Kžk 04.10.2016. godine)

7.

Slobodna ocjena dokaza – član 16.

U SKLADU SA NAČELOM SLOBODNE OCJENE DOKAZA, PRAVO SUDA DA OCJENJUJE DA LI JE OPTUŽENI UPRAVLJAO PRIJEVOZNI SREDSTVOM POD UTJECajem ALKOHOLA NIJE OGRANIČENO FORMALNIM DOKAZNIM PRAVILIMA KOJIM BI BILO PROPISANO KOJIM SE DOKAZNIM SREDSTVIMA TA ČINJENICA MOŽE UTVRĐIVATI.

Iz obrazloženja:

„Žalбом branitelja osporava se pravilnost zaključka prvostepenog suda da je optuženi vozilom upravljao u alkoholisanom stanju s koncentracijom alkohola u krvi od 0,62 promila. To utvrđenje suda branitelji osporavaju s pozivom na odredbu člana 162. stav 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama Županije Zapadno-hercegovačke kojom je propisano da će, ako u prometnoj nezgodi ima poginulih osoba, ovlaštena osoba koja obavlja očevid odrediti da se neposrednim sudionicima nezgode uzmu krv i urin radi utvrđivanja jesu li pod uticajem alkohola ili drugih opojnih sredstava u organizmu. Kako u konkretnom slučaju od optuženog V.Z. osim krvi nije uzet i urin radi utvrđivanja da li je pod utjecajem alkohola, odbrana smatra da je prvostepeni sud neosnovano odbio njihov prigovor da ne postoji dovoljno dokaza da je optuženi upravljao vozilom pod uticajem alkohola.

Ovi žalbeni navodi branitelja su neosnovani. Naime, odredbom člana 16. ZKP FBiH propisano je načelo slobodne ocjene dokaza prema kojem pravo suda da ocjenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima. U skladu s tim, ni pravo suda da utvrđuje da li je optuženi upravljao prijevoznim sredstvom pod

uticajem alkohola nije ograničeno formalnim dokaznim pravilima kojima bi bilo propisano kojim se dokaznim sredstvima ta činjenica može utvrđivati. Stoga, iz same činjenice da prilikom konkretne prometne nezgode od optuženog V.Z., osim uzorka krvi, nije uzet i uzorak urina radi utvrđivanja je li pod uticajem alkohola ne može dovesti u pitanje pravilnost činjeničnog utvrđenja suda da je optuženi upravljao prijevoznim sredstvom pod uticajem alkohola s koncentracijom alkohola u krvi od 0,62 promila. Iz obrazloženja pobijane presude jasno proizilazi na osnovu kojeg dokaza je sud to utvrdio, a u žalbi branitelja se ne osporava vjerodostojnost tog dokaza niti u njemu utvrđena koncentracija alkohola u krvi optuženog.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002917 17 Kž od 04.10.2017. godine)

8.

Izuzete sudije – član 39. tačka d) ZKP FBiH

OKOLNOST DA JE SUDIJA ČLAN VANRASPRAVNOG VIJEĆA KOJE JE IZVRŠILO REDOVNU KONTROLU OPRAVDANOSTI PRITVORA U SMISLU ČLANA 151. STAV 1. ZKP FBiH RANIJE BIO PREDSEDNIK SUDEĆEG VIJEĆA U ISTOM KRIVIČNOM PREDMETU NE PREDSTAVLJA RAZLOG ZA IZUZEĆE NA OSNOVU ČLANA 39. TAČKA D) ZKP FBiH.

Iz Obrazloženja:

“Pobijajući prvostepeno rješenje zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka b) ZKP FBiH, branitelj u žalbi ističe da je pobijano rješenje doneseno u vijeću čiji je član bila i sudija Š.R., koja je u ovom predmetu učestvovala kao predsjednica sudećeg vijeća sve do presigniranja predmeta sudiji R.S. kao novoj predsjednici vijeća. Branitelj u žalbi ne navodi zbog kojeg zakonom propisanog razloga iz člana 39. ZKP FBiH se sudija Š.R. morala izuzeti u postupku donošenja pobijanog rješenja. Ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju nije postojao nijedan zakonom propisani razlog za izuzete sudije Š.R. Naime, pobijano rješenje je donijeto u postupku redovne kontrole opravdanosti pritvora u smislu člana 151. stav 1. ZKP FBiH. Kako se redovna kontrola opravdanosti pritvora nakon potvrđivanja optužnice vrši svaka dva mjeseca nakon donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru, te kako tu kontrolu može vršiti i sudeće vijeće ukoliko se nalazi u zasjedanju u vrijeme vršenja kontrole, okolnost da je sudija Š.R. bila predsjednik sudećeg vijeća u ovom predmetu prije presignacije predmeta drugom sudiji ne predstavlja zakonski razlog za njeno izuzete u postupku kontrole opravdanosti pritvora u tom predmetu. “

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 027287 17 Kž 11 od 10.08.2017. godine)

9.

Ovlaštenje suda da tokom glavnog pretresa pribavlja dokaze – član 276. stav 2. tačka e) ZKP FBiH

OKOLNOST DA JE TOKOM ISTRAGE POTREBAN PRIJEDLOG TUŽITELJA ZA PRIBAVLJANJE ODREĐENOG DOKAZA PO NAREDBI SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK NE ZNAČI DA SUD TOKOM GLAVNOG PRETRESA TAJ DOKAZ NE

MOŽE PRIBAVITI, U SKLADU SA ČLANOM 276. STAV 2. TAČKA E) ZKP FBiH, I BEZ PRIJEDLOGA TUŽITELJA.

Iz Obrazloženja:

“Odbijen je kao neosnovan i prigovor optuženog G.G. da ovaj sud nije mogao sam pribaviti dokumentaciju od Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo, koja se odnosi na poslovanje d.o.o. XY ... Naime, optuženi G.G. je zakonitost te radnje ovog suda osporavao pozivom na odredbu člana 86. stav 1. ZKP FBiH uz ukazivanje da je odnosna dokumentacija pribavljena bez zahtjeva tužiteljstva. Pri ocjeni tog prigovora optuženog G.G. neosnovanim, ovaj sud je imao u vidu da je odredbom člana 86. stav 1. ZKP FBiH zaista propisano da, ako postoje osnovi sumnje da je neka osoba počinila krivično djelo koje je povezano s dobivanjem imovinske koristi, sud može, na osnovu prijedloga tužitelja, narediti da banka ili druga pravna osoba koja vrši finansijsko poslovanje dostavi podatke o bankovnim depozitima i drugim finansijskim transakcijama i poslovima te osobe kao i osobe za koje se osnovano vjeruje da su uključene u te finansijske transakcije ili poslove osumnjičenog ako bi takvi podaci mogli biti dokaz u krivičnom postupku. Međutim, s obzirom da se u pomenutoj odredbi govori o postojanju osnova sumnje i o osumnjičenom, ovaj sud nalazi da se dio odredbe koji govori o nužnosti postojanja prijedloga tužitelja na osnovu kojeg sud može izdati pomenutu naredbu banci odnosi samo na preduzimanje te radnje tokom istrage. Pri donošenju zaključka da sudu, u toku glavnog pretresa odnosno pretresa, za pribavljanje dokaza koji se odnose na finansijske transakcije i poslove određene osobe, nije neophodan prijedlog tužitelja, ovaj sud je imao u vidu i odredbu člana 276. stav 2. tačka e) ZKP FBiH, kojom je propisano da je sud ovlašten u toku glavnog pretresa, pa, shodno tome i u toku pretresa pred drugostepenim sudom, naložiti izvođenje dokaza pri čemu to pravo suda nije uvjetovano postojanjem bilo kakvih prijedloga stranaka.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 015657 15 Kžk 04.10.2016. godine)

10.

Značaj ranije pravomoćne presude zasnovane na sporazumu o priznanju krivnje

Član 295. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

RANIJE PRAVOMOĆNE PRESUDE ZASNOVANE NA SPORAZUMIMA O PRIZNANJU KRIVNJE I KOJE SE ODOSE NA DRUGE OPTUŽENE KOJI SU TIM PRESUDAMA OGLAŠENI KRIVIM NE MOGU PREDSTAVLJATI DOKAZ DA JE OPTUŽENI UČINIO ISTO KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE PROTIV NJEGA VODI DRUGI KRIVIČNI POSTUPAK, BEZ OBZIRA ŠTO SE I ON POMINJE U TIM OPISIMA KRIVIČNIH DJELA IZ POMENUTIH PRAVOMOĆNIH PRESUDA.

Iz obrazloženja:

„Prvostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude ukazao i na osuđenog B.N., koji je kako navodi sa tužiteljem sklopio sporazum o priznanju krivnje na osnovu kojeg je donesena pravomoćna presuda prema kojoj je priznao učinjenje krivičnih radnji sa optuženima O.A., K.T. i L.M. Time je prvostepeni sud ukazujući i na ove okolnosti ponovio kakvo značenje i kakvu „dokaznu snagu“ imaju činjenični opisi djela iz pravomoćnih presuda donesenih u drugim krivičnim postupcima.

U obrazloženju pobijane presude, prvostepeni sud je također naveo da je osuđeni inače ranije optuženi, a u ovom krivičnom predmetu K.M. sa tužiteljem sklopio sporazum o priznanju krivnje na osnovu kojeg je došlo u odnosu na njega do razdvajanja postupka i donesena presuda koja je postala pravomoćna. Prema činjeničnom supstratu djela pravomoćne presude prvostepeni sud je naveo, da su i optuženi O.A., B.E. i M.E. preduzimali određene krivičnopravne radnje, pa da i to ima „dovoljnu dokaznu snagu“ uz ostale dokaze za zaključak o njihovom učešću o učinjenju krivičnog djela za koje su oglašeni krivim.

Pošto u svojim žalbama branitelji optuženih O.A., K.T., B.E. i M.E. osporavaju takvo shvatanje prvostepenog suda i uopšte mogućnost da se iz ovakvih opisa djela pravomoćnih presuda donesenim u drugim krivičnim postupcima, činjenični supstrat djela i obrazloženje može koristiti za zaključak o njihovoj krivnji i učinjenju krivičnog djela, valjalo je ocijeniti takve žalbene prigovore i na njih dati potrebne odgovore.

U davanju odgovora na pomenute prigovore trebalo je poći od odredbe člana 295. stav 1. ZKP FBiH u kojoj je propisano, da se presuda može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici. Ovako koncipirana zakonska odredba podrazumijeva mogućnost da se i u drugom krivičnom postupku može odlučiti o krivičnom djelu i o krivnji optužene osobe u odnosu na koju je izdvojen krivični postupak, a koja je kao u konkretnom slučaju učestvovala u učinjenju istog krivičnog djela. Takva procesna situacija, naravno, traži odgovor na pitanje kakva je dokazna snaga iz opisa djela takvih pravomoćnih presuda donesenih u izdvojenom krivičnom postupku. Ovo zbog toga, jer su kako to navodi prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude ranije optuženi u ovom krivičnom predmetu L.M., B.N., Š.T. i K.M. sa tužiteljem sklopili sporazume o priznanju krivnje, nakon čega su razdvojeni postupci i održani pretresi, te donesene presude koje su postale pravomoćne. Pošto se u činjeničnom opisu djela pominju optuženi O.A., K.T., B.E. i M.E., prvostepeni sud je zaključio da su oni kao što je to na više mjesta naprijed ukazano u tim radnjama učestvovali na „aktivan način“.

Za razliku od toga, ovaj sud smatra, da je takvo shvatanje prvostepenog suda pogrešno, a na šta se u žalbama branitelja optuženih O.A., K.T., B.E. i M.E. pravilno prigovara.

Naime, po mišljenju ovog suda ovakve pravomoćne presude donesene u drugim krivičnim postupcima imaju značenje u smislu toga, da su ranije optuženi L.M., B.N., Š. T., K.M. i dr. sada osuđeni, radnjama navedenim u činjeničnim opisima djela iz tih presuda učinili krivično djelo neovlašćene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga iz člana 238. stav 1. u vezi sa članom 55. KZ FBiH. Radi toga, *argumentum a contrario* druge činjenice sadržane u činjeničnim opisima djela iz tih pravomoćnih presuda koje se odnose na optužene O.A., K.T., B.E. i M.E. nisu relevantne a niti su obavezivale prvostepeni sud da ih prihvati kao utvrđenim u ovom krivičnom predmetu. To dalje znači da je pogrešno zaključivanje prvostepenog suda da te pravomoćne presude zasnovane na sporazumima o priznanju krivnje koje u svojim opisima djela sadrže inkriminirane radnje koje su kako se navodi preduzimali optuženi O.A., K. T., B.E. i M.E., takvog karaktera da imaju dovoljnu dokaznu snagu uz ostale izvedene dokaze subjektivne i objektivne prirode za zaključak da su učinili krivična djela za koja su oglašeni krivim.

Dakle, takvi navodi činjeničnog opisa djela iz pravomoćnih presuda, po mišljenju ovog suda, ne mogu se u ovom krivičnom postupku unaprijed smatrati utvrđenim kako je to zaključio prvostepeni sud u pobijanoj presudi u odnosu na optužene O.A., K.T., B.E. i M.E., koje su поближе opisane u tač. I i II njene izreke. Osim toga, suprotno zaključivanje nije primjereno

načelu pravičnog postupka i pravu na odbranu, te pravnim standardima koji su im garantovani našim procesnim zakonom kako bi se činjenično stanje pravilno i potpuno utvrdilo. Ove pravomoćne presude imaju značenje u ovom krivičnom postupku da su L.M., B.N., K. M. i dr. učinili krivična djela za koja su oglašeni krivim i izvan toga se ne mogu vrednovati na način kako je to učinio prvostepeni sud.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 04 0 K 004818 15 Kž 7 od 07.07.2016. godine)

11.

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

POSTOJANJE INSTITUTA UNAKRSNOG ISPITIVANJA NE ISKLJUČUJE PRAVO DA SE, U CILJU DISKREDITACIJE ODREĐENOG DOKAZA, PREDLOŽI IZVOĐENJE NOVOG DOKAZA NITI SAMO PO SEBI ISKLJUČUJE OSNOVANOST TAKVOG PRIJEDLOGA.

Iz obrazloženja:

“Iz obrazloženja pobijane presude ... proizilazi da je prijedlog odbrane da se provede novo vještačenje zasnovan na stavu odbrane da je, u vrijeme učinjenja djela za koje se tereti, optuženi T.G. bio bitno smanjeno uračunljiv a ne samo smanjeno uračunljiv kako to proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka optužbe. Takav prijedlog odbrane prvostepeni sud je odbio s obrazloženjem da je vještak neuropsihijatar odgovarajući na unakrsna pitanja odbrane bio jasan u pogledu oblika uračunljivosti... Međutim, iz uvodnog izlaganja branitelja kao i iz zapisnika o glavnom pretresu od 23.11.2016. godine proizilazi da je odbrana predložila novo psihijatrijsko vještačenje upravo kako bi osporila zaključak koji proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka optužbe da je uračunljivost optuženog bila smanjena ali ne bitno. Okolnost da je vještak optužbe bio unakrsno ispitan od strane odbrane i da je naveo svoje razloge zbog kojih nalazi da je optuženi u vrijeme učinjenja djela bio u stanju smanjene uračunljivosti, ne može biti osnov za odbijanje prijedloga odbrane za novim vještačenjem. Cilj unakrsnog ispitivanja jeste da se dovede u pitanje vjerodostojnost iskaza datog prilikom direktnog ispitivanja ali postojanje instituta unakrsnog ispitivanja ne isključuje pravo da se, u istom cilju, predloži izvođenje novog dokaza niti samo po sebi isključuje osnovanost takvog prijedloga. U konkretnom slučaju, novo psihijatrijsko vještačenje je predloženo upravo da bi se osporio nalaz i mišljenje vještaka optužbe koji je izjavio da on ne može argumentirati stav o bitno smanjenoj uračunljivosti optuženog u vrijeme učinjenja djela. Objektivno, osporavanje nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra, s obzirom na činjenicu da se radi o visokostručnim pitanjima, teško je ostvarivo bez pomoći drugog vještaka iz iste oblasti. Stoga je, u konkretnom slučaju, odbijanjem prijedloga odbrane za novim psihijatrijskim vještačenjem, s obrazloženjem da je vještak optužbe odgovorio na pitanja branitelja prilikom unakrsnog ispitivanja, odbrana bila onemogućena u efektivnom osporavanju nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra kojeg je odredila optužba. Time je povrijeđeno pravo optuženog na odbranu i učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002863 17 Kž 2 od 19.04.2017. godine)

12.

Značaj iskaza neke osobe dat branitelju i mogućnost njegovog korištenja na glavnom pretresu

Član 312. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ODBIJANJEM PRIJEDLOGA BRANITELJA DA SE NA GLAVNOM PRETRESU KORISTI I IZVEDE DOKAZ ČITANJEM ISKAZA OSOBE M.M. KOJI JE DAT BRANITELJU I DA SE UVEDE U DOKAZNI MATERIJAL, NIJE POVRIJEĐENO PRAVO NA ODBRANU OPTUŽENOG, PA SAMIM TIM NI UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 15. stav 1. ZKP FBiH je propisano da je sud dužan stranke i branitelja tretirati na jednak način i svakoj strani pružiti jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnoj raspravi. Nadalje, prema odredbi člana 288. stav 1. ZKP FBiH iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnoj raspravi i mogu biti korišteni prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje nakon čega se prilažu kao dokazni materijal ili za dodatno ispitivanje. U ovom slučaju osobi će se dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz. Izuzetak od navedenog pravila propisan je u stavu 2. istog člana navedenog zakona, kojim je predviđeno da se zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu po odluci suda, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih razloga ili ako bez zakonskog razloga neće da daju iskaz na glavnoj raspravi. Dakle, iz navedene zakonske odredbe slijedi da se samo iskazi dati u istrazi mogu koristiti kao dokaz na glavnom pretresu u situaciji kada ispitana osoba nije u mogućnosti doći pred sud. Žalbom branitelja se ne dovodi u pitanje da M.M. kao svjedok nije ispitan u toku istrage, pa zbog toga nije ni bilo zakonskog osnova da se njegov iskaz dat branitelju prihvatiti kao dokaz. Branitelj ni u žalbi ne ukazuje na konkretnu zakonsku odredbu koja omogućava da se iskaz svjedoka dat branitelju optuženog koristi kao dokaz. Stoga, suprotno navodima u žalbi, odbijanjem prijedloga branitelja optuženog da se na glavnom pretresu izvede dokaz čitanjem iskaza M.M. koji je dat branitelju i da se kao dokaz uloži u spis, prvostepeni sud nije postupao suprotno odredbi člana 288. stav 1. ZKP FBiH, pa zbog toga nije povrijeđena odredba člana 15. stav 1. ZKP FBiH, niti je takvim postupanjem učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 01 0 K 008478 15 Kž od 31.08.2016. godine)

13.

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

POSTOJAĆE POVREDA PRAVA NA ODBRANU I TIME BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH UKOLIKO SUD PROPUSTI DA ODLUKU O ODBIJANJU ODREĐENOG DOKAZNOG PRIJEDLOGA ODBRANE OBRAZLOŽI U VEZI SA RAZLOZIMA NA KOJIMA JE TEMELJEN TAJ DOKAZNI PRIJEDLOG.

Iz obrazloženja:

“Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud odbio prijedlog odbrane za rekonstrukciju događaja te da se taj prijedlog ... odnosio na okolnosti interakcije odnosno učinka projektila na tijelo oštećenog odnosno na okolnost međusobnog djelovanja tijela oštećenog i projektila. Međutim, iz zapisnika o glavnom pretresu ... od 23.11.2016. godine vidljivo je da je prijedlog za rekonstrukciju događaja obrazložen postojanjem razlika u iskazima svjedoka i materijalnih dokaza koji se nalaze u spisu. Iz toga slijedi da prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude uopšte nije naveo razloge o osnovanosti prijedloga odbrane za vršenjem rekonstrukcije događaja s obzirom na konkretno obrazloženje odbrane tog dokaznog prijedloga. Iz tog razloga, prvostepeni sud je odbijanjem prijedloga odbrane za rekonstrukcijom događaja povrijedio pravo optuženog na odbranu budući da svoju odluku o odbijanju tog prijedloga nije temeljio na razlozima zbog kojih je odbrana predložila izvođenje tog dokaza. Time je prvostepeni sud takođe učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002863 17 Kž 2 od 19.04.2017. godine)

14.**Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH u vezi sa članom 6. stav 2. i 3. ZKP FBiH.**

ODBIJANJEM PRIJEDLOGA ODBRANE DA OPTUŽENI NA GLAVNOM PRETRESU DA ISKAZ O ČINJENICAMA U SVOJSTVU OPTUŽENOG POVRIJEĐENO JE PRAVO OPTUŽENOG NA ODBRANU.

Iz obrazloženja:

“Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, branitelj optuženog u žalbi navodi da je odbrana u uvodnom izlaganju a i u nastavku glavnog pretresa predlagala da optuženi iznese svoju odbranu odnosno da da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog u kojem slučaju ne bi bio obavezan podvrgnuti se direktnom i unakrsnom ispitivanju. Branitelj u žalbi navodi i da je taj prijedlog odbrana obrazložila pozivom na pravo optuženog na odbranu i na pravo optuženog da ne odgovara na pitanja. Međutim, na protivljenje tužitelja, prvostepeni sud je odbio taj prijedlog odbrane s obrazloženjem da ZKP FBiH ne predviđa takvu mogućnost. Usljed toga, optuženi je, htijući iznijeti svoju odbranu, bio primoran pristati na davanje iskaza o činjenicama u svojstvu svjedoka, te tako neutemeljeno podvrgnut unakrsnom ispitivanju čime je povrijeđeno njegovo pravo na odbranu.

Ispitujući ove žalbene navode, ovaj sud je utvrdio da je u zapisniku o glavnom pretresu od 19.12.2016. godine konstatiran prijedlog odbrane da optuženi T.G. da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog zajedno s pomenutim obrazloženjem. Takođe, utvrđeno je i da je taj prijedlog odbrane odbijen s obrazloženjem da ZKP FBiH ne predviđa tu mogućnost. Nakon toga, ističući da se to čini zbog toga što je odbijen prijedlog da da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog, branitelj optuženog je izjavio da optuženi pristaje da bude saslušan kao svjedok.

Ovaj sud nalazi da je odbijanjem prijedloga odbrane da optuženi T.G. da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog povrijeđeno pravo optuženog na odbranu. Naime, isključivo je stvar izbora optuženog u kojem će svojstvu dati iskaz o činjenicama tj. da li u svojstvu optuženog kao svjedoka ili samo u svojstvu optuženog. Nepravilan je stav prvostepenog suda da ZKP FBiH ne predviđa mogućnost za optuženog da iskaz o činjenicama da upravo u tom svojstvu odnosno

da optuženi iskaz o činjenicama može dati samo u svojstvu svjedoka. Na nepravilnost takvog stava prvostepenog suda upućuje odredba člana 6. stav 2. ZKP FBiH, kojom se izričito propisuje da se osumnjičenom odnosno optuženom (dakle, i na glavnom pretresu) mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist. Odredba člana 6. stav 3. ZKP FBiH pak propisuje da osumnjičeni odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja. Iz navedenih odredaba jasno proizilazi da je pravo optuženog da da iskaz o činjenicama i u svojstvu optuženog i da uskrati odgovore na postavljena pitanja. Osim toga, član 274. stav 1. ZKP FBiH obavezuje sudiju odnosno predsjednika vijeća da na glavnom pretresu pouči optuženog da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju korist što, takođe, jasno ukazuje da se prava optuženog propisana u članu 6. stav 2. i 3. ZKP FBiH odnose i na stadij glavnog pretresa. Iz odredbe člana 274. stav 2. ZKP FBiH vidljivo je pak da je davanje iskaza u svojstvu svjedoka samo jedna mogućnost za optuženog a ne, s obzirom na prethodno navedene odredbe, i jedini mogući oblik davanja iskaza o činjenicama od strane optuženog. Stoga je prvostepeni sud odbivši prijedlog odbrane da optuženi T.G. da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog povrijedio njegovo pravo na odbranu, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002863 17 Kž 2 od 19.04.2017. godine)

15.

Nema razloga kojima se sud rukovodio pri izricanju mjera zabrane umjesto pritvora

Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POBIJANIM RJEŠENJEM JE OPTUŽENOM UMJESTO MJERE PRITVORA IZ ČLANA 152. STAV 1. ZKP FBiH IZREČENA MJERA ZABRANE NAPUŠTANJA BORAVIŠTA I ZABRANE PUTOVANJA I TO POZIVOM NA ČLAN 140 ST. 1. I 2. ZKP FBiH, ALI SUD PRI TOME NIJE NAVEO RAZLOGE NA OSNOVU KOJIH SMATRA DA SU ISPUNJENI UVJETI ZA IZRICANJE MJERE ZABRANE PROPISANE TOM ODREDBOM, ODNOSNO, POBIJANO RJEŠENJE NE SADRŽI RAZLOGE ZBOG ČEGA JE NEOPHODNO IZRICANJE TIH MJERA ZABRANE I ŠTA SE ŽELI POSTIĆI TIM MJERAMA. S TIM U VEZI TREBA UKAZATI NA ODREDBU ČLANA 140b. STAV 1. ZKP FBiH, KOJA ZAHTIJEVA DA RJEŠENJE O IZRICANJU MJERA ZABRANE BUDE OBRAZLOŽENO, ODNOSNO, DA SE U NJEMU NAVEDU RAZLOZI ZBOG KOJIH SUD SMATRA DA SU ISPUNJENI UVJETI ZA IZRICANJE POJEDINIH MJERA ZABRANE TE DA JE NJIHOVO IZRICANJE NEOPHODNO RADI OSTVARENJA ODREĐENIH PROCESNIH CILJEVA. KAKO JE PRVOSTEPENI SUD PROPUSTIO NAVESTI RAZLOGE KOJIMA SE RUKOVODIO PRI IZRICANJU NAVEDENIH MJERA ZABRANE, OSNOVANO SE ŽALBOM BRANITELJICE OPTUŽENOG UKAZUJE DA POBIJANO RJEŠENJE NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE DA JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 09 0 K 023306 16 Kž 5 od 14.06.2016. godine)

16.

U opisu djela nedostaju subjektivni elementi kvalificiranog oblika krivičnog djela razbojništva iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO SU U OPISU DJELA IZ OPTUŽNICE NAVEDENE SAMO ČINJENICE I OKOLNOSTI KOJE SE ODOSE NA POSTOJANJE UMIŠLJAJA OPTUŽENIH U SMISLU NJIHOVOG PSIHIČKOG ODNOSA PREMA RADNJAMA KOJE PREDSTAVLJAJU OSNOVNI OBLIK KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVA IZ ČLANA 289. STAV 1. KZ FBiH, A NE I PREMA NJEGOVOM KVALIFICIRANOM OBLIKU IZ STAVA 2. ISTOG ČLANA DA SU BILI SVJESNI DA UDARANJEM PESNICAMA OŠTEĆENIKU MOGU NANIJETI TEŠKE TJELESNE OZLJEDE I DA SU PRISTALI NA NJIHOVO NASTUPANJE, ONDA JE PRVOSTEPENI SUD PRAVILNO POSTUPIO KADA NIJE PRIHVATIO PRIJEDLOG TUŽITELJA U POGLEDU PRAVNE OCJENE DJELA, DA SE RADI O KVALIFICIRANOM OBLIKU OVOG KRIVIČNOG DJELA, VEĆ O NJEGOVOM OSNOVNOM OBLIKU.

Iz obrazloženja:

„Optuženima A.J. i J.M. je na teret stavljeno da su dana 06.05.2004. godine, u 22,00 sata u T., u ulici K.M, ispred ljetne bašte kafea „S.“ kod objekta „N.P.“ prišli do D.M. i od istog tražili da im da njegov mobilni telefon kako bi nekog navodno nazvali, da su, dalje, nakon što je D. to odbio, sve s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi i u namjeri da od istog oduzmu mobitel, fizički nasrnuli na D.M., tukući ga pri tome pesnicama po licu i ostalim dijelovima tijela, kojom prilikom su mu udarcima pesnicama nanijeli teške tjelesne ozljede u vidu razderno-nagnječne rane leđa nosa sa prijelomom nosnih kostiju uz njihovo pomjeranje, kao i iskrivljenje nosa i krvarenje na isti, pa je, nakon toga, jedan od njih iz ruku D.M. istrgnuo mobilni telefon marke Nokia 3310 sa korisničkom karticom, te da su se, potom, oba optuženika sa ukradenim mobitelom udaljili sa lica mjesta pribavivši za sebe protupravnu imovinsku korist. Ovako dani opis kaznenopravnih radnji ne sadrži naznaku da su optuženi A.J. i J.M. kritične prilike oštećenom D.M. htjeli nanijeti tešku tjelesnu ozljedu, odnosno da su bili svjesni da udarcima koje mu zadaju takvu ozljedu mogu nanijeti, te da su, i pored postojanja takve svijesti, na tu moguću posljedicu poduzetih radnji pristali. U činjeničnoj osnovi predmetne optužnice, dakle, umišljaj optuženih za nanošenje teške tjelesne ozljede oštećenom realno nije sadržan. Ovo je okolnost zbog čega prvostupanijski sud za ranije navedeni oblik vinosti kod optuženih, kada je u pitanju teška tjelesna ozljeda oštećenog, u obrazloženju pobijane presude objektivno nije ni mogao dati bilo kakve razloge. Ako po opisu kaznenopravnih radnji iz potvrđene optužnice na strani optuženih umišljaj ne postoji, onda se o toj činjenici, sud u svojoj presudi ne može izjašnjavati, odnosno iznositi razloge za njegovo postojanje. Po nalaženju ovog suda, bitna povreda iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju je u žalbi ukazao tužitelj, nije počinjena. Opravdano je, dakle, u danim okolnostima, od strane prvostupanijskog suda zaključeno da su optuženi počinili kazneno djelo Razbojništvo iz člana 289. stav 1. KZ FBiH, a ne njegov teži oblik iz stava 2. iste odredbe, za koji su terećeni potvrđenom optužnicom Kantonalnog tužiteljstva u Tuzli.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 03 0 K 010496 14 Kž 4 od 28.04.2017. godine)

17.

Nakon ukidanja pritvora protiv optuženog koji se nalazio na slobodi može se samo odrediti a ne produžiti pritvor

Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

U PROCESNOJ SITUACIJI KOJA JE STVORENA UKIDANJEM PRITVORA I PUŠTANJEM OPTUŽENOG NA SLOBODU, NAKNADNIM DONOŠENJEM RJEŠENJA KOJIM MU SE PRODUŽAVA PRITVOR PRVOSTEPENI SUD NIJE DONIO ODGOVARAJUĆE RJEŠENJE. OVO STOGA ŠTO JE DONOŠENJEM RJEŠENJA, KOJIM JE UKINUT RANIJE ODREĐENI PRITVOR VIŠE NIJE BIO NA SNAZI, PA JE POSTOJALA PROCESNA MOGUĆNOST DA SE OPTUŽENOM KOJI SE NALAZIO NA SLOBODI SAMO PONOVO ODREDI, A NE PRODUŽI PRITVOR. RADI TOGA JE IZREKA POBIJANOG RJEŠENJA U SUPROTNOSTI SA RAZLOZIMA DATIM U NJEGOVOBOM OBRAZLOŽENJU U KOME SE NAVODE RAZLOZI ZA PRODUŽENJE PRITVORA OPTUŽENOM, IAKO IZ IZREKE POBIJANOG RJEŠENJA PROIZILAZI DA SE OPTUŽENI NALAZI NA SLOBODI. POSTUPAJUĆI NA NAVEDENI NAČIN PRVOSTEPENI SUD JE UČINIO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBIH, NA KOJU BRANITELJ OPTUŽENOG OSNOVANO UKAZUJE ŽALBOM.“

Iz obrazloženja:

„Na osnovu stanja u spisu ovaj sud je utvrdio da je u ovom predmetu prvostepena presuda, kojom je izrečena kazna zatvora optuženom, donesena dana 28.10.2016. godine, nakon čega je, rješenjem prvostepenog suda broj 09 0 K 026010 16 K od 28.10.2016 godine, optuženom produžen pritvor koji može trajati najduže devet mjeseci od dana donošenja presude ili do nove odluke suda. Navedeno rješenje prvostepenog suda je, u postupku odlučivanja o žalbi branitelja optuženog, ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 09 0 K 026010 16 Kž 4 od 07.11.2016. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Postupajući u ponovnom postupku prvostepeni sud je dana 14.11.2016. godine donio rješenje kojim je ukinuo pritvor optuženom, te istovremeno odlučio da se optuženi ima odmah pustiti na slobodu, koje rješenje je uvažavanjem žalbe kantonalnog tužitelja ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 09 0 K 026010 16 Kž 5 od 18.11.2016. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Dakle, žalbom branitelj optuženog se osnovano ukazuje da se u vrijeme donošenja pobijanog rješenja optuženi nije nalazio u pritvoru obzirom da mu je pritvor ranije ukinut i isti pušten na slobodu.

Kod takvog stanja u spisu osnovanim se ukazuju i navodi u žalbi branitelja optuženog da nije bilo procesne mogućnosti da se optuženom produži pritvor koji je jednom ukinut u toku ovog krivičnog postupka, već da se pritvor mogao samo ponovo odrediti. Naime, u procesnoj situaciji koja je stvorena ukidanjem pritvora i puštanjem optuženog na slobodu, donošenjem rješenja kojim se optuženom produžava pritvor prvostepeni sud nije donio odgovarajuće rješenje. Ovo stoga što je donošenjem ranijeg rješenja, kojim je ukinut pritvor optuženom, ranije određeni pritvor više nije bio na snazi. Stoga se s pravom u žalbi branitelja ukazuje da je izreka pobijanog rješenja nerazumljiva, kada se izrekom tog rješenja produžava pritvor optuženom, a istovremeno se određuje da će se pritvor računati od dana i časa lišenja slobode, što je u

međusobnoj suprotnosti. Također izreka pobijanog rješenja je u suprotnosti sa razlozima datim u pobijanom rješenju u kome se navode razlozi za produženje pritvora optuženom, iako iz izreke pobijanog rješenja proizilazi da se optuženi nalazi na slobodi. Postupajući na navedeni način prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju branitelj optuženog osnovano ukazuje žalbom.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 026010 16 Kž 6 od 23.12.2016. godine)

18.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama u rješenju o određivanju ili produženju pritvora – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PRI IZNOŠENJU RAZLOGA NA OSNOVU KOJIH JE UTVRDIO POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OPTUŽENI UČINIO ODREĐENO KRIVIČNO DJELO SUD JE DUŽAN DA ODREĐENO NAVEDA NE SAMO NA OSNOVU KOJIH DOKAZA JE TO UTVRDIO NEGO I ŠTA IZ TIH DOKAZA UKAZUJE NA TO JER U PROTIVNOM, RJEŠENJE O ODREĐIVANJU ODNOSNO PRODUŽENJU PRITVORA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz Obrazloženja:

„... iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da se zaključak prvostepenog suda da je osumnjičena C.B. učinila krivična djela za koja se tereti zasniva na rezultatima posebne istražne radnje nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija. Pri tome, prvostepeni sud se pozvao na određene telefonske komunikacije između osumnjičenih C.B. i I.E. i to tako što je naveo broj pod kojim je ta komunikacija navedena u prijedlogu tužitelja za produženje pritvora osumnjičenoj C.B. od 18.07.2016. godine, te datum i vrijeme te telefonske komunikacije. Prvostepeni sud je, dakle, propustio u pobijanom rješenju tačno navesti šta je sadržina tih komunikacija i šta iz presretnutih komunikacija ukazuje na postojanje osnovane sumnje da je osumnjičena C.B. učinila krivična djela Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH i Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 1. KZ FBiH. S obzirom na to, a da branitelj u žalbi ističe da iz telefonskih komunikacija na koje se pozvao prvostepeni sud proizilazi da su osumnjičeni C.B. i I.E. razgovarali o svemu drugom samo ne o drogi, ovaj sud nalazi da, za sada, postoji sumnja u pravilnost zaključka prvostepenog suda o postojanju osnovane sumnje da je osumnjičena C.B. učinila navedena krivična djela.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 03 0 K 013243 16 Kž 4 od 02.08.2016. godine)

19.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PRESUDA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA AKO SUD U OBRAZLOŽENJU PRESUDE, NAKON ŠTO IZNESE SADRŽINU IZVEDENIH DOKAZA, SAMO KONSTATIRA DA IZ TOGA PROIZILAZI DA SE U RADNJAMA OPTUŽENIH

STIČU OBILJEŽJA ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA ODNOSNO AKO PROPUSTI ODREĐENO SE IZJASNITI IZ KOJIH ČINJENICA I OKOLNOSTI SADRŽANIH U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI PRESUDE PROIZILAZE POJEDINA ZAKONSKA OBILJEŽJA ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA.

Iz Obrazloženja:

“Budući da obrazloženje pobijane presude uopšte ne sadrži razloge kojima se prvostepeni sud rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja odnosno ne sadrži razloge na osnovu kojih je sud utvrdio da radnje optuženih za koje ih je oglasio krivim pobijanom presudom sadrže obilježja krivičnih djela za koje su oglašeni krivima pobijanom presudom, prvostepeni sud je i time učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH. Naime, prvostepeni sud je u obrazloženju svoje presude, nakon što je iznio sadržinu pojedinih dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa samo konstatirao da iz toga proizilazi da se u radnjama optuženih stiču obilježja krivičnih djela i potom pojedinačno za svakog od optuženih pobrojao krivična djela koja su oni učinili. Prema tome, izostalo je potpuno i određeno izjašnjenje prvostepenog suda iz kojih činjenica i okolnosti sadržanih u činjeničnom opisu djela proizilaze pojedina zakonska obilježja krivičnih djela za koja su optuženi T.A., T.M. i T.A. oglašeni krivima. To je posljedica i propusta prvostepenog suda da, u skladu sa članom 305. stav 7. ZKP FBiH, određeno i potpuno iznese koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, a na koji propust se ukazuje žalbom branitelja optuženog T.M.. Toj imperativnoj zakonskoj normi ne može se udovoljiti prostim iznošenjem sadržaja izvedenih dokaza i zaključkom da iz tih dokaza proizilazi da su optuženi učinili radnje za koje su oglašeni krivima.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 03 0 K 014125 16 Kž od 08.02.2017. godine)

20.

Nedostatak razloga o relevantnosti određenih okolnosti u vrijeme donošenja odluke o produženju pritvoru – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

ODLUKA SUDA O PRODUŽENJU PRITVORA OSUMNJIČENOM ODNOSNO OPTUŽENOM MOŽE SE ZASNIVATI I NA OKOLNOSTIMA KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME UČINJENJA DJELA ALI JE SUD, U TOM SLUČAJU, DUŽAN NAVESTI RAZLOGE ZAŠTO TE OKOLNOSTI SMATRA I DALJE RELEVANTNIM ZA OCJENU POSTOJANJA UVJETA ZA PRITVOR U VRIJEME DONOŠENJA ODLUKE O PRODUŽENJU PRITVORU. U PROTIVNOM, RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz Obrazloženja:

“Iz pobijanog rješenja proizilazi da je prvostepeni sud svoj zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja optuženog na slobodu kao jednog od uvjeta za produženje pritvoru na osnovu člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, ponovo zasnovao na okolnostima koje su postojale još u vrijeme učinjenja predmetnog krivičnog djela. Pri tome, prvostepeni sud je u obrazloženju svoga rješenja naveo da je zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja optuženog na slobodu temeljio na analizi

okolnosti relevantnih za trenutačnu situaciju odnosno situaciju u vrijeme odlučivanja o pritvoru. Međutim, suprotno uputi iz rješenja ovog suda broj ..., prvostepeni sud je propustio određeno se izjasniti zašto okolnosti na koje se pozvao i koje su postojale u vrijeme učinjenja predmetnog krivičnog djela smatra relevantnim i za trenutnu situaciju odnosno za situaciju u vrijeme odlučivanja o pritvoru. “

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 023321 16 Kž 8 od 29.04.2016. godine)

ZAKON O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

21.

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

TRETMAN MLAĐE PUNOLJETNE OSOBE U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU – ČLAN 12. TAČKA C) ZAKONA O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

ZA TRETIRANJE NEKE OSOBE SA NAVRŠENIH 18 A NENAVRŠENIH 21 GODINU ŽIVOTA MLAĐOM PUNOLJETNOM OSOBOM U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU POTREBNO JE I DA SE RADI O OSOBI ČIJI RAZVOJ NIJE NA TOM NIVOU DA BI SE MOGLA SMATRATI PUNOLJETNOM OSOBOM.

Iz Obrazloženja:

“Odredbom člana 1. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku propisano je da se tim zakonom utvrđuju posebna pravila postupanja prema, između ostalih, mlađim punoljetnim osobama. Međutim, odredbom člana 12. stav c) navedenog zakona propisano je da izraz mlađa punoljetna osoba, upotrijebljen u tom zakonu, podrazumijeva osobu koja je navršila 18 a nije navršila 21 godinu života i čiji razvoj nije na tom nivou da bi se mogla smatrati punoljetnom osobom. Za tretiranje neke osobe sa navršenih 18 a nenavršenih 21 godinu života mlađom punoljetnom osobom prema tom zakonu, potrebno je, dakle, i da se radi o osobi čiji razvoj nije na tom nivou da bi se mogla smatrati punoljetnom osobom. U toku postupka nije utvrđeno da razvoj optuženog nije na tom nivou da bi se mogao smatrati punoljetnom osobom.”

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 04 0 K 007319 16 Kž od 14.09.2016. godine)

GRAĐANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

22.

Član 82. stav 1. Zakona o premjeru i katastru nekretnina

NA POSTUPKE PO TUŽBAMA ZA UTVRĐIVANJE PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA KOJE SU BILE PREDMET IZLAGANJA, NE PRIMJENJUJU SE ROKOVI IZ ČLANA 82. STAV 1. ZAKONA O PREMJERU I KATASTRU NEKRETNINA.

Tužbenim zahtjevom je traženo da sud utvrdi da je tužitelj vlasnik parcele označene kao k.č. 513 u površini od 296 m², upisane u k.p. br. 510 Luka, i dosljedno tome, naloži tuženim da tužitelju predaju u posjed i vlasništvo navedenu parcelu. Zahtjev se zasniva na sljedećim činjenicama: da su tužitelj i tuženi vlasnici susjednih parcela, da je tužitelj svoju nekretninu stekao nasljeđivanjem, te da je tuženi prisvojio dio parcele tužitelja, i upisao se kao vlasnik sporne parcele nakon stupanja na snagu novog katastra nekretnina.

Pravno pitanje u vezi s kojim je zauzeto pravno shvatanje je da li sud u parničnom postupku po tužbi radi utvrđivanja prava vlasništva na nekretninama stečenog prije nego što je proveden postupak izlaganja na javni uvid podataka o nekretninama i utvrđivanja prava na nekretninama, protiv osobe koja je u tom postupku upisana u zemljišne knjige kao vlasnik nekretnine, primjenjuje odredbu člana 82. stav 1. Zakona o premjeru i katastru nekretnina („Službeni list SRBiH“ br. 12/87, 26/90 i 36/90 i „Službene novine RBiH“ br. 4/93, 13/94 i 20/95), kojom je propisan rok za podnošenje tužbe radi osporavanja tog upisa, ili odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, kojim nije propisan rok za podnošenje tužbe radi utvrđivanja prava vlasništva.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju se, naime, radi o tome da tužitelj nije učestvovao u postupku u kojem je izvršeno cijepanje parcele za koju on tvrdi da je njegova, i upis prava na novoformiranoj parceli u korist tuženih. Zbog toga tužitelj u ovom postupku, i ne osporava zakonitost tog upisa, nego se poziva na svoje pravo vlasništva, kao jače pravo u odnosu na pravo tuženih, koje zasniva na činjenici da je prije izvršenog avio snimanja tužitelj bio u posjedu sporne parcele, koju je stekao nasljeđivanjem od prednika, koji su u starim austrougarskim planovima bili upisani kao posjednici parcele kojoj je ista pripadala. Tužitelj je, dakle, podnio tužbu za utvrđenje prava vlasništva i predaju u posjed nekretnine, u smislu odredbe člana 54. stav 1. ZPP u vezi sa članom 43. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, za koju ima pravni interes, budući da su u zemljišnim knjigama kao vlasnici iste upisani tuženi.

Budući da pravo tužitelja da zahtijeva sudsku zaštitu svog prava podnošenjem vlasničke tužbe (*rei vindicatio*) nije ograničeno rokom, ono, prema shvatanju ovog suda, koje je usvojeno na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj dana 20.12.2017. godine, ne može biti ograničeno ni u slučaju kada se radi o nekretninama koje su bile predmet javnog izlaganja, jer je takvo ograničenje suprotno odredbama člana 1. Protokola 1. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, prema kojoj niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

PRAVNO SHVATANJE zauzeto na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH dana 20.12.2017. godine.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 49 0 P 005460 15 Rev od 21.12.2017. godine).

OBLIGACIONO PRAVO

23.

Član 12. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORNA STRANA KOJA SE PRILIKOM ZAKLJUČENJA UGOVORA PONAŠALA SUPROTNO NAČELU SAVJESNOSTI I POŠTENJA NE MOŽE ZBOG TOGA ZA SEBE ISHODITI POVOLJNU PRAVNU POSLJEDICU U VIDU OSLOBAĐANJA OD IZVRŠENJA PREUZETIH UGOVORNIH OBAVEZA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 091707 14 Rev od 06.04.2017. godine).

24.

Član 103. i član 117. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O KUPOPRODAJI STANA ZAKLJUČEN IZMEĐU PARNIČNIH STRANAKA NIJE NIŠTAV ZBOG RADNJI SA ELEMENTIMA PREVARE KAO KRIVIČNOG DJELA TREĆIH LICA, KOJIMA JE PRODAT. U KRIVIČNOM POSTUPKU JE UTVRĐENO POSTOJANJE PREVARE U POGLEDU VALJANOSTI DOKUMENTACIJE ZA PRODAJU STANA, TE JE U PRESUDI KAO BIĆE TOG KRIVIČNOG DJELA UTVRĐENO POSTOJANJE PREVARE U ODNOSU NA ČINJENICU VALJANOSTI DOKUMENTACIJE ZA PRODAJU STANA. PARNIČNI SUD JE S OBZIROM NA ODREDBU ČLANA 12. STAV 3. ZPP-A, VEZAN UTVRĐENJEM POSTOJANJA PREVARE KAO BIĆA KRIVIČNOG DJELA U PRAVOSNAŽNOJ OSUĐUJUĆOJ KRIVIČNOJ PRESUDI.

USLJED PREVARE, KAO MANE VOLJE, KOD ZAKLJUČENJA UGOVORA MOŽE SE TRAŽITI PONIŠTENJE UGOVORA U ROKU IZ ČLANA 117. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, A NE UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI PO ČLANU 103. STAV 1. ISTOG ZAKONA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 048137 14 Rev od 09.02.2017. godine).

25.

Član 197. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBA ČLAN 197. STAV 2. ZOO NE SPRIJEČAVA NASLJEĐIVANJE NAKNADE MATERIJALNE ŠTETE U VIDU OSIGURANE SUME, UKOLIKO JE ISTA DOSPJELA I OVAJ DOSPJELI IZNOS MOŽE SE PRENIJETI NA NASLJEDNIKE.

Iz obrazloženja:

Između parničnih stranaka je sporno da li je tužitelj aktivno legitimisan potraživati naknadu koja se odnosi na medicinski tretman njegovog oca, izvršen u inostranstvu za vrijeme važenja police putničkog zdravstvenog osiguranja. Prema članu 897. ZOO ugovorom o osiguranju osiguratelj obavezuje da ako se dogodi događaj koji predstavlja osigurani slučaj, isplati osiguraniku ili trećoj osobi naknadu, odnosno ugovorenu svotu ili učini nešto drugo. Ne može se prihvatiti osnovanim prigovor revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kroz navode da cijeneći zaključeni ugovor o osiguranju, da se radi o pravima koja su vezana za ličnost osiguranika, pa da potraživanje naknade nematerijalne štete, shodno članu 204. ZOO, na nasljednike prelazi samo ako je priznata pravosnažnom sudskom odlukom ili pismenim sporazumom. Navedeni ugovor o putničkom zdravstvenom osiguranju spada u kategoriju ugovora o osiguranju lica, međutim isplatom ugovorene sume pokrivaju se vidovi materijalne štete koju je oštećeni pretrpio zbog nastupanja osiguranog slučaja. Pravo na naknadu ima karakter ličnog prava koja su i vezana za ličnost oštećenog lica, međutim, iznos naknade koji je dospio do trenutka smrti predstavlja već određenu imovinu oštećenog lica, tako da se ne radi o prenošenju prava koje je pripadalo oštećenom, na njegove nasljednike, već o nasljeđivanju materijalne štete koja je već dospjela, kako je ovo neprenosiva tražbina, to ne znači da je ujedno i nenasljeđiva tražbina. Naime, odredba člana 197. ZOO ne sprječava nasljeđivanje naknade materijalne štete u vidu osigurane sume, ukoliko je ista dospjela i ovaj dospjeli iznos može se prenijeti drugoj osobi u konkretnom slučaju tužitelju kao zakonskom nasljedniku oštećenog lica. Dakle, kako je materijalna šteta koja se ogleda u troškovima medicinskog tretmana dospjela prije smrti oštećenog lica, radi se o imovini, to se prema odredbi člana 2. Zakona o nasljeđivanju može nasljeđivati.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 072092 14 Rev od 20.04.2017. godine).

26.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima i član 437., 439. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

KADA JE KRIVIČNI POSTUPAK ZAVRŠEN PRESUDOM KOJOM JE OPTUŽENI (KONKRETNO TUŽITELJ) OSUĐEN NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 6 MJESECI, TO POKAZUJE DA JE PRITVOR U KOJEM JE TUŽITELJ PROVEO DUŽI PERIOD (KONKRETNO 8 MJESECI I 10 DANA) OD VEĆ IZDRŽANE KAZNE BIO NEPOTREBAN, PA TIME I NEUTEMELJEN, PA JE I OSNOV ZA NAKNADU ŠTETE IZRAVNO VEZAN ZA ISHOD KRIVIČNOG POSTUPKA. U TAKVIM OKOLNOSTIMA SE UOPĆE NE POSTAVLJA PITANJE ZAKONITOSTI PRITVORA, JER JE BIO ODREĐEN U SKLADU SA ZAKONOM, ALI SVAKA OSOBA PREMA KOJOJ SE POSTUPAK ZAVRŠI NA NAČIN NAVEDEN U ČLANU 439. STAV 1. TAČKA D) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE, JER JE IZREČENA KAZNA TUŽITELJU BILA MANJA OD VREMENA PROVEDENOG U PRITVORU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 071623 14 Rev od 03.03.2017. godine).

27.

Član 201. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

TRAJNIJOM ZAJEDNICOM ŽIVOTA U SMISLU ODREDBE ČLANA 201. STAV 2. ZOO, NEVEZANO ZA PROSTOR STANOVANJA, SMATRA SE I VRIJEME KOJE SU BRAĆA PROVODILA NA ISTOM POSLU U RUDNIKU, IZLAŽUĆI SE ISTOJ OPASNOSTI, BRIZI I STRAHOVIMA ZA ŽIVOT DRUGOG, PRI ČEMU JE DOMINANTNA NJIHOVA EMOCIONALNA POVEZANOST I BLISKOST.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 116275 16 Rev od 24.01.2017. godine).

28.

Član 630, 633. stav 1. 2. i 634. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

IZVOĐAČ RADOVA (PO OSNOVU UGOVORA O GRAĐENJU), IMA PRAVO NA NAKNADU ZA RADOVE KOJE JE IZVEO Odstupanjem od projekta samo ukoliko ima pismenu saglasnost naručioća za odustajanje od radova predviđenih projektom. Tu saglasnost ne može zamijeniti saglasnost nadzornog organa naručioća ukoliko nadzorni organ nema pismenu saglasnost naručioća – investitora za odstupanje od ugovorenih radova (predviđenih projektom). Pismena saglasnost nije nužna u slučaju kada izvođač radova odstupi od projekta na izričit zahtjev investitora koji zahtjev mora biti konstatovan u građevinskoj knjizi i potpisan od strane investitora, kao i radova predviđenih članom 634. stav 1. zoo.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Ps 031258 13 Rev od 09.03.2017. godine).

29.

Član 919. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

VISINA MATERIJALNE ŠTETE NASTALE NASTUPANJEM OSIGURANOG SLUČAJA NA PUTNIČKOM AUTOMOBILU OSIGURANOM PO KASKO POLICI SE UTVRĐUJE I NAKNAĐUJE U SKLADU SA PRAVILIMA UVJETA ZA KASKO OSIGURANJE, U SKLADU SA KOJIMA, SLIJEDOM UGOVORNOG ODNOSA PROIZAŠLOG OSNOVOM POLICE OSIGURANJA, SU ISTI SASTAVNI DIO KASKO POLICE OSIGURANJA, A NE PO OPĆIM PRAVILIMA O NAKNADI ŠTETE.

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA NAVEDENU MATERIJALNU ŠTETU TEČE POČEV OD DANA ZAKLJUČENJA GLAVNE RASPRAVE.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari se radi o zahtjevu iz osnova ugovora o kasku osiguranju, a ne o zahtjevu za naknadu štete, pa osigurateljeva obaveza plaćanja kamata, zato što je zakasnio isplatiti ugovorenu svotu po ugovoru za dobrovoljno osiguranje, ne teče od dana štetnog događaja, odnosno u konkretnom slučaju od 07.12.2009. godine, već od trenutka kada je osiguravatelj zakasnio sa izvršenjem svoje obaveze u smislu člana 919. stav 1. i 2. ZOO, prema kojoj proizilazi kada se dogodi osigurani slučaj osiguravatelj je dužan isplatiti naknadu ili svotu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od 14 dana računajući od kada je osiguravatelj dobio obavijest da se osigurani slučaj dogodio. Ali ako je za utvrđivanje postojanja osiguravateljeve obaveze ili njezina iznosa potrebno stanovito vrijeme, taj rok počinje teći od dana kada je utvrđeno postojanje njegove obaveze i iznosa.

Kako je u ovoj pravnoj stvari bilo potrebno provesti vještačenje kako bi se utvrdila visina štete, a visina štete je utvrđena na ročištu na kojem je zaključena glavna rasprava, to obaveza tuženog na plaćanje zakonskih zateznih kamata ne teče od dana nastanka štete, 07.12.2009. godine, već od dana kada je zaključena glavna rasprava, a to je 27.01.2014. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Ps 014363 15 Rev od 30.11.2017. godine).

30.

Član 1065. Zakona o obligacionim odnosima

KADA UGOVOR O DUGOROČNOM KREDITU ZAKLJUČI BANKA KAO KREDITOR SA KORISNIKOM KREDITA, I SA PRAVNIM SUBJEKTOM KAO SUDUŽNIKOM (JEMCEM) KOJI JE SVOJIM PEČATOM I POTPISOM OVLAŠTENIH LICA ZA ZASTUPANJE U UGOVORU PREUZEODGOVORNOST ZA OBAVEZE KORISNIKA KREDITA, TADA VLASNICI SUDUŽNIKA NISU AKTIVNO LEGITIMISANI ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG NEPOŠTIVANJA UGOVORA, NESAVJESNOG I NEPROFESIONALNOG POSLOVANJA BANKE. VLASNICI PRAVNOG SUBJEKTA SE NE MOGU DOVESTI U VEZU SA PRAVNIM ODNOSOM KREDITORA I SUDUŽNIKA PREMA UGOVORU O KREDITU, A NITI SE OSNOV TUŽBENOG ZAHTJEVA MOŽE ZASNIVATI NA IZVANUGOVORNOM ODNOSU ZA NAKNADU ŠTETE NA KOJEM TUŽITELJI TEMELJE ZAHTJEV. AKTIVNO LEGITIMISAN MOŽE BITI SAMO PRAVNI SUBJEKT KOJI U UGOVORU O KREDITU IMA POZICIJU SUDUŽNIKA I KOJI EGZISTIRA, PA SVE DOK POSTOJI KAO PRAVNI SUBJEKT, NJEGOVI OSNIVAČI I VLASNICI NISU OVLAŠTENI DA LIČNO TRAŽE EVENTUALNA POTRAŽIVANJA FIRME.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 098627 17 Rev od 09.11.2017. godine).

RADNO PRAVO

31.

Član 2. i 27. stav 2. Zakona o porezu na dohodak

SAGLASNO PRAVILIMA MATERIJALNOG PRAVA SADRŽANIM U ZAKONU O POREZU NA DOHODAK FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE UNATOČ TOME ŠTO JE ZAPOSLENIK OBVEZNIK PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK – ČLAN 2. I 27. STAV 2. NAVEDENOG ZAKONA, OBRAČUN, OBUSTAVU I UPLATU AKONTACIJE POREZA NA DOHODAK OD NESAMOSTALNE DJELATNOSTI VRŠI POSLODAVAC ILI SAM OBVEZNIK POREZA, KOJI NIJE OVLAŠTEN DA ZAHTJEV ZA ISPLATU IZNOSA POREZA NA DOHODAK ISTAKNE U ODNOSU NA POSLODAVCA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 356032 16 Rev od 07.09.2017. godine).

32.

Član 2. stav 1. Općeg kolektivnog ugovora i član 3. Zakona o radu

VLASNIK OBRTNIK IMA STATUS POSLODAVCA I NA ISTOG SE ODNOSI ONE ODREDBE ZAKONA O RADU I OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA KOJE TRETIRAJU PRAVA I OBAVEZE POSLODAVCA.

Iz obrazloženja:

Također su neutemeljeni revizijski navodi da se na tuženog u konkretnom sporu ne može primijeniti Opći kolektivni ugovor iz razloga što je tuženi fizička osoba, obrtnik i vlasnik SZR Frizerski salon „Sport“, te da je udružen u obrtničku komoru, koja nije potpisnik Općeg kolektivnog ugovora. Ovo iz razloga što Opći kolektivni ugovor koji je stupio na snagu 08.09.2005. godine, čiji ugovarač je između ostalog i Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine, odredbom člana 2. stav 1. reguliše da je Kolektivni ugovor obavezujući i da važi za sve pravne subjekte, dakle za sve poslodavce. Nadalje, prema odredbi člana 3. Zakona o radu poslodavac je fizičko ili pravno lice koje zaposleniku daje posao na osnovu ugovora o radu. Dakle, vlasnik obrtnik ima status poslodavca i na istog se odnose one odredbe Zakona o radu i Općeg kolektivnog ugovora koje tretiraju prava i obaveze poslodavca.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 Rs 040323 15 Rev od 09.02.2017. godine).

33.

Član 5. Zakona o radu

RADNJE KOJE PREDUZIMA POSLODAVAC, ODNOSNO NJEGOV ZAKONSKI ZASTUPNIK, U CILJU EFIKASNIJE ORGANIZACIJE POSLA I RADNE DISCIPLINE, A KOJE SE ODNOSI NA SVE ZAPOSLENIKE, NE PREDSTAVLJAJU MOBING. ISTO TAKO, NI ČINJENICA DA SU TUŽITELJI DOBILI OPOMENE PRED OTKAZ ZBOG NE IZVRŠAVANJA RADNIH OBAVEZA, UKOLIKO SU DATE U SKLADU SA ZAKONSKIM OVLAŠTENJIMA, NE MOGU SE SMATRATI OBLIKOM DISKRIMINACIJE, OSIM AKO ZA CILJ IMAJU UGROŽAVANJE RADNOG MJESTA TUŽITELJA ILI IMAJU SISTEMSKI I PONIŽAVAJUĆI KARAKTER.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Rs 092256 17 Rev od 06.04.2017. godine).

34.

Član 72. stav 3. Zakona o radu

ZAPOSLENIK IMA PRAVO NA NAKNADU PLAĆE ZA VRIJEME NESKRIVLJENOG PREKIDA RADA, A TRAJANJE OVOG PRAVA NIJE OGRANIČENO ZAKONOM.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud je shvatanja da tužitelju ne pripada pravo na naknadu plaće u smislu člana 72. stav 3. Zakona o radu koji se odnosi na privremeni zastoje u proizvodnji, kod činjenice da više od 4 godine radne neangažovanosti tužitelja, ne može se smatrati privremenim zastojem u proizvodnji, da tužitelj tokom postupka nije dokazao razloge zbog kojih nije radio, tako da na pouzdan način nije utvrđeno da li je do prekida rada došlo krivicom tužitelja ili zbog privremenog zastoja u proizvodnji ili iz drugih razloga.

Po ocjeni ovog suda ovaj zaključak drugostepenog suda je neprihvatljiv. Naime, drugostepeni sud u potpunosti zanemaruje da je tuženi u odgovoru na tužbu izričito naveo da tuženi ne radi više godina i da tužitelj nije kriv što je došlo do prekida rada kao nespornu činjenicu da tuženi kao poslodavac u utuženom periodu tužitelju nije riješio radno pravni status. Kod ovakvog utvrđenja i nespornih činjenica da tuženi ne radi više godina i da je sam tuženi učinio nespornim da tužitelj nije kriv što je došlo do prekida kod tuženog, neprihvatljivo je stanovište drugostepenog suda kojim stavlja na teret tužitelju da dokazuje činjenice da nije kriv što nije dolazio na posao. Dakle, shodno navedenom može samo proizilaziti zaključak da razlozi za prekid rada su mogli biti iznuđeni objektivnim okolnostima ili postupcima tuženog kao poslodavca, a nikako skrivljenim ponašanjem zaposlenika. Nadalje, za razliku od plaće koja se ostvaruje radom, naknada plaće se ostvaruje bez rada u slučajevima koji su određeni zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu. U konkretnom slučaju za naknadu plaće za vrijeme neskrivljenog prekida rada postoji osnov u zakonu i u Pravilniku o radu tuženog. Prema tome, radi se o jednom od prava proisteklih iz rada, koje su zakon, a i akti samog poslodavca izričito garantovali, pri čemu mjere trajanja ovog prava nisu ograničene niti u zakonu, a ni u pravilniku o radu, dakle, ne predviđaju potpuni gubitak ovog prava, odnosno naknade plaće u slučaju prekida rada u dužem trajanju. Iz navedenih razloga, drugostepeni sud je u osporenoj odluci pogrešno primijenio materijalno pravo i relevantne odredbe člana 123. i člana 126. ZPP-a, kada je u konačnici odbio ovaj dio tužbenog zahtjeva usmjeren na naknadu plaće i doprinosa u spornom periodu od 01.01.2009. do 12.04.2013. godine, te neosnovano prebacio na tužitelja teret dokazivanja određenih činjenica koje i nisu bile sporne.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 53 0 Rs 045534 17 Rev od 10.10.2017. godine).

PORODIČNO PRAVO

35.

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima i član 253. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

NOVČANA SREDSTVA KOJA JEDAN BRAČNI SUPRUŽNIK DOBIJE KAO KREDIT I KOJI JE UTROŠEN ZA POVEĆANJE BRAČNE STEČEVINE I KOJI OTPLAĆUJE

NAKON RAZVODA BRAKA, PREDSTAVLJA DUG KOJI TERETI OBA BRAČNA SUPRUŽNIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 25 0 P 028491 16 Rev od 28.02.2017. godine).

NASLJEDNO PRAVO

36.

Član 103. stav 2. Zakona o nasljeđivanju

TESTAMENT JE FORMALNI AKT I OD TOGA NEMA ODSTUPANJA. STOGA SE NE MOŽE SMATRATI VALJANIM TESTAMENTOM FOTOKOPIJA TESTAMENTA, JER TAKVO PISMENO – FOTOKOPIJA, ZA KOJE SE TVRDI DA JE TESTAMENT ZAVJEŠTALAC NIJE SVOJERUČNO NI NAPISAO NI POTPISAO. AKO JE ZAVJEŠTALAC SVJESNO UNIŠTIO ORIGINALNI TESTAMENT ONDA JE ON TIME TESTAMENT I OPOZVAO (ČLAN 103. STAV 2. ZAKONA O NASLJEĐIVANJU), A AKO JE TESTAMENT UNIŠTEN SLUČAJEM ILI RADNJOM NEKE DRUGE OSOBE, IZGUBLJEN, SAKRIVEN ILI ZAMETNUT POSLIJE SMRTI ZAVJEŠTAOCA ILI PRIJE NJEGOVE SMRTI, ALI BEZ NJEGOVOG ZNANJA, ZAINTERESOVANA OSOBA MOŽE DOKAZATI DA JE TESTAMENT POSTOJAO, DA JE UNIŠTEN, IZGUBLJEN, SAKRIVEN ILI ZAMETNUT, DA JE BIO SASTAVLJEN U OBLIKU PROPISANIM ZAKONOM, DA JE IMAO SADRŽAJ ONOG DIJELA TESTAMENTA NA KOJI SE POZIVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 68 0 P 002462 16 Rev od 19.01.2017. godine).

37.

Paragraf 948. OGZ

NEBLAGODARNOST KAO RAZLOG ZA OPOZIV UGOVORA O POKLONU, MORA BITI UČINJENA LIČNO OD POKLONOPRIMCA, ZBOG ČEGA TUŽBA ZA OPOZIV POKLONA OD STRANE POKLONODAVCA MORA BITI USMJERENA PREMA POKLONOPRIMCU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 46 0 P 031509 14 Rev od 28.02.2017. godine).

PARNIČNI POSTUPAK

38.

Član 61. a) do 61. f) Zakona o parničnom postupku

PRVOSTEPENI SUD ZA RJEŠAVANJE SPORNOG PRAVNOG PITANJA RJEŠENJEM MOŽE ODBITI PRIJEDLOG STRANKE KAO NEDOPUŠTEN, A PROTIV TOG RJEŠENJA NIJE DOZVOLJENA POSEBNA ŽALBA, JER SE RADI O RJEŠENJU KOJIM SE UPRAVLJA POSTUPKOM.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Rs 311163 17 Spp od 20.12.2017. godine).

39.

Član 1. i 16. stav 1. Zakona o parničnom postupku

U POGLEDU POTRAŽIVANJA ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE U ODNOSU NA OBVEZNIKA PLAĆANJA OBAVEZE PO OSNOVU DOPRINOSA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE UTVRĐENIM SPORAZUMOM O PORAVNANJU I OBROČNOJ OTPLATI DUGA KOJIM OVAJ PRIZNAJE DUGOVANJA PREMA ZAVODU IZ OVOG OSNOVA I OBAVEZUJE SE DA ĆE NAVEDENI IZNOS ISPLATITI TUŽITELJU PREDSTOJI SUDSKA NADLEŽNOST.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 68 0 Ps 020137 15 Rev od 19.12.2017. godine).

40.

Član 56. stav 1. Zakona o parničnom postupku

PRAVNA KVALIFIKACIJA SPORA JE PRETPOSTAVKA PO KOJEM ĆE SE ZAKONU OCJENJIVATI PRIGOVOR ZASTARE.

AKO JE SPOR VOĐEN KAO MJENIČNO-PRAVNI, PRIMJENJIVAT ĆE SE ODREDBE ZAKONA O MJENICI, A AKO JE POTRAŽIVANJE ZASNOVANO NA UGOVORNOM ODNOSU I AKO JE SPOR VOĐEN KAO GRAĐANSKO-PRAVNI SPOR, ZA OCJENU PRIGOVORA O ZASTARI RELEVANTNE SU ODREDBE ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA – POSTUPCI SU ODVOJENI I NE MOGU SE KOMBINOVATI.

PREINAKA TUŽBE PROMJENOM ISTOVJETNOSTI ZAHTJEVA, NA NAČIN DA JE PROMJENJENA PRAVNA KVALIFIKACIJA SPORA IMA ZA POSLJEDICU DA SE TUŽBA SA RANIJIM ZAHTJEVOM SMATRA POVUČENOM I PARNICA U POGLEDU TOG ZAHTJEVA GASI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 P 089300 16 Rev od 16.03.2017. godine).

41.

Član 318. stav 1. Zakona o parničnom postupku

KADA TUŽITELJ U TUŽBI POSTAVI SAMO TUŽBENI ZAHTJEV KOJI JE NENOVČANI I U TUŽBI OZNAČI VRIJEDNOST SPORA, A NAKNADNO POSTAVI I NOVČANI ZAHTJEV I OBA ZAHTJEVA SE ZASNIVAJU NA ISTOJ ČINJENIČNOJ I PRAVNOJ OSNOVI, VRIJEDNOST SPORA SE ODREĐUJE ZBIROM OZNAČENE VRIJEDNOSTI SPORA I NOVČANOG TUŽBENOG ZAHTJEVA KOJI JE NAKNADNO POSTAVLJEN.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 P 066747 15 Rev od 15.06.2017. godine).

IZVRŠNI POSTUPAK

42.

Član 214. i član 216. Zakona o izvršnom postupku

U SITUACIJI KADA SU PREDMET IZVRŠENJA POKRETNE STVARI I MJESNO NADLEŽNI SUD DONESE RJEŠENJE O IZVRŠENJU KOJE POSTANE PRAVOSNAŽNO, A NAKON TOGA UTVRDI DA IZVRŠENIK NEMA POKRETNE IMOVINE NA PODRUČJU TOG SUDA I TRAZITELJ IZVRŠENJA NAKON TOGA OBAVIJESTI SUD DA IZVRŠENIK IMA POKRETNE STVARI NA PODRUČJU DRUGOG SUDA, SUD KOJI JE DONIO RJEŠENJE O IZVRŠENJU NE MOŽE SE OGLASITI MJESNO NENADLEŽNIM NEGO JE DUŽAN SAMO RJEŠENJE O DOZVOLI IZVRŠENJA DOSTAVITI SUDU NA ČIJEM SE PODRUČJU NALAZE POKRETNE STVARI IZVRŠENIKA, NA PROVOĐENJE IZVRŠENJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 Ip 150569 17 R od 21.09.2017. godine).

PRAVNI STAVOVI USVOJENI U POSTUPKU RJEŠAVANJA SPORNIH PRAVNIH PITANJA

ČLAN 61. A) DO 61. F) ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU

43.

I

“DA SE INSTITUT ZAŠTITE MINIMALNE PLAĆE (KAO INSTRUMENT ZAŠTITE RADNIKA OD IZRABLJIVANJA, KAO INSTRUMENT POMOĆI RADNICIMA SA NISKIM PLAĆAMA) I S TIM U VEZI ODLUKE VLADE FEDERACIJE BIH O UTVRĐIVANJU NAJNIŽE SATNICE, ODNOSI NA SVE PLAĆE I SATNICE, PA I ONE KOJE SU VEĆE OD NAJNIŽE SATNICE.

II

“DA SUD NEMA OVLAŠTENJA DA PRIMJENOM KRITERIJA PROPISANIH ODREDBOM ČLANA 9. OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA TERITORIJU FEDERACIJE BIH VRŠI USKLAĐIVANJE NAJNIŽE BRUTO SATNICE U SKLADU SA POVEĆANJEM TROŠKOVA ŽIVOTA I UKUPNIM PRIVREDNIM NAPRETKOM, JER USKLAĐIVANJE NAJNIŽE BRUTO SATNICE VRŠI VLADA F BIH NA OSNOVU ZVANIČNIH PODATAKA FEDERALNOG ZAVODA ZA STATISTIKU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 496860 16 SPP 2 od 27.01.2017. godine).

44.

ZAŠTITU SVOJIH PRAVA IZ ČLANA 84. KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA PODRUČJE TELEKOMUNIKACIJA U FEDERACIJI BIH U SMISLU PRENOSA PRIPADAJUĆEG DIJELA DIONICA ILI ISPLATE PROTUVRIJEDNOSTI U NOVCU, RADNIK DIONIČKOG DRUŠTVA BH TELECOM SARAJEVO, U SUDSKOM POSTUPKU MOŽE TRAŽITI TEK NAKON PROVEDENE EMISIJE DIONICA, KADA STIČE AKTIVNU LEGITIMACIJU U INDIVIDUALNOM GRAĐANSKOM SPORU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 499246 16 Spp od 10.03.2017. godine).

45.

OSNOVICA ZA OBRAČUN PLAĆE DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA, DOGOVORENA IZMEĐU PREGOVARAČKOG TIMA VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I PREGOVARAČKOG TIMA SAMOSTALNOG SINDIKATA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA U ORGANIMA DRŽAVNE SLUŽBE, SUDSKOJ VLASTI I JAVNIM USTANOVAMA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE, SPORAZUMIMA OD 19.11.2012. GODINE I OD 14.11.2013. GODINE SE NE SMATRA IZUZETKOM OD NAČELA POVOLJNOSTI IZ ČLANA 8. STAV 3. U VEZI SA ČLANOM 3. STAV 3. OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA TERITORIJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.

RADNOPRAVNI ODNOS IZMEĐU DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA, KAO ZAPOSLENIKA I ORGANA I TIJELA, KOJI VRŠE POSLOVE IZ OKVIRA NADLEŽNOSTI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, KAO POSLODAVCA, UREĐEN JE ZAKONOM O PLAĆAMA I NAKNADAMA U ORGANIMA VLASTI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, KOJI SE, KAO LEX SPECIALIS, PRIMJENJUJE NA OBRAČUN PLAĆA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 539250 16 Spp od 17.03.2017. godine).

46.

KADA TRAŽILAC IZVRŠENJA NE POSTUPI PO ZAKLJUČKU IZVRŠNOG SUDA DA SE UPLATI PREDUJAM TROŠKOVA PROVOĐENJA IZVRŠENJA POPISOM

POKRETNIH STVARI (UKLJUČUJUĆI TROŠKOVE PREVOZA ZA SUDSKOG IZVRŠITELJA DO MJESTA GDJE SE NALAZE POKRETNE STVARI), BEZ ČEGA SE IZVRŠENJE NE MOŽE PROVESTI, PRIJE DONOŠENJA RJEŠENJA O OBUSTAVI IZVRŠNOG POSTUPKA, IZVRŠNI SUD ĆE, U SMISLU ČL. 63 ST. 4, U VEZI SA ČL. 8. ST. 3. ZAKONA O IZVRŠNOM POSTUPKU¹ (DALJE ZIP-A), POZVATI TRAŽIOCA IZVRŠENJA DA U ROKU OD 15 DANA PREDLOŽI NOVO SREDSTVO I PREDMET IZVRŠENJA. TEK AKO U TOM ROKU TRAŽILAC IZVRŠENJA NE POSTUPI PO NALOGU, IZVRŠNI SUD ĆE U SMISLU ČL. 16 ST. 2 ZIP-A DONIJETI RJEŠENJE O OBUSTAVI IZVRŠENJA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 V 113820 17 Spp od 03.04.2017. godine).

47.

1.- VLASNIK ZGRADE, ODNOSNO POSEBNOM DIJELU ZGRADE, IZGRAĐENE NA GRADSKOM GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU, ČIJE PRAVO VLASNIŠTVA NA ZGRADI, ODNOSNO POSEBNOM DIJELU ZGRADE, JE VEĆ UPISANO U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA, STUPANJEM NA SNAGU ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENE NOVINE FBiH“, BROJ: 25/03 I 54/04 - U DALJEM TEKSTU: ZAKON O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU) DANA 16.05.2003. GODINE, ODNOSNO ZAKONA O STVARNIM PRAVIMA („SLUŽBENE NOVINE FBiH“, BROJ: 66/13 I 100/13 - U DALJEM TEKSTU: ZAKON O STVARNIM PRAVIMA) PO SAMOM ZAKONU (EX LEGE) STIČE PRAVO VLASNIŠTVA NA ZEMLJIŠTU POD ZGRADOM I NA ONOJ POVRŠINI ZEMLJIŠTA KOJE SLUŽI ZA REDOVNU UPOTREBU ZGRADE.

ZA STJECANJE NAVEDENOG PRAVA VLASNIŠTVA OSNOVOM ČLANA 39. ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU BEZ PRAVNOG ZNAČAJA JE ČINJENICA DA VLASNIK ZGRADE, ODNOSNO NJENOG POSEBNOG DIJELA, NIJE BIO UPISAN KAO NOSILAC PRAVA KORIŠTENJA NA TOM ZEMLJIŠTU, PRAVO KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA DA NIJE STEKAO RANIJE NEKIM PRAVNIM POSLOM ILI NA DRUGI NAČIN, PA I DA LI JE OVO PRAVO, DAKLE, PRAVO KORIŠTENJA, STEKAO EX LEGE PO ČLANU 7. STAV 2. ZAKONA O PROMETU NEPOKRETNOSTI („SLUŽBENI LIST SRBIH“, BROJ: 38/78, 4/89, 29(90 I 22/91, TE „SLUŽBENI LIST RBiH“, BROJ: 21/92, 3/93, 17/93, 13/94, 18/94 I 33/94, SA UPISANIM PRAVOM KORIŠTENJA ILI PAK IZOSTANKOM OVOGA UPISA NA ISTOM U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA, JER JE DOVOLJNO DA JE VLASNIK NEKE ZGRADE ILI POSEBNOG DIJELU ZGRADE, PA DA NJEGOVO TRAJNO PRAVO KORIŠTENJA (NASTALO PRIVODENJEM SVRSI GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA IZGRADNOM ZGRADE U SKLADU SA PROPISIMA KOJI REGULIŠU GRAĐENJE I PROSTORNO UREĐENJE I NJENOM UKNJIŽBOM) BUDE PO SILI ZAKONA PRETVORENO U PRAVO VLASNIŠTVA.

2.- KADA JE U PITANJU UPIS PRAVA VLASNIŠTVA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 39. ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU U KORIST VLASNIKA ZGRADE ILI POSEBNOG DIJELA ZGRADE NA ZEMLJIŠTU POD ZGRADOM I NA ONOJ POVRŠINI ZEMLJIŠTA KOJE JE PROSTORNIM PLANOM ILI PLANOM PARCELACIJE UTVRĐENO DA SLUŽI ZA REDOVNU UPOTREBU ZGRADE, TE, DA AKO PROSTORNIM (REGULACIONIM) PLANOM ILI PLANOM

¹ Službene novine FBiH br. 32/03;

PARCELACIJE NIJE UTVRĐENA POVRŠINA ZEMLJIŠTA KOJE JE POTREBNO ZA REDOVNU UPOTREBU ZGRADE, TU POVRŠINU UTVRĐUJE RJEŠENJEM OPĆINSKI ORGAN UPRAVE (ORGAN UPRAVE) NADLEŽAN ZA IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE UZ PRIBAVLJENO MIŠLJENJE OPĆINSKOG ORGANA UPRAVE NADLEŽNOG ZA POSLOVE URBANIZMA, UZ OVAKVO ZAKONSKO ODREĐENJE I DOKAZE O OSTVARENJU NAVEDENIH ZAKONSKIH PRETPOSTAVKI, IZVAN ZAKONSKIH PRETPOSTAVKI ZA UPIS PRAVA VLASNIŠTVA SADRŽANIM U OVIM ODREDBAMA TE ZAKONU O ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA („SLUŽBENE NOVINE FBiH“, BROJ: 58/02), NE PREDSTOJE ZAKONSKA OGRANIČENJA ZA TAKAV UPIS NA OVOM ZEMLJIŠTU, PA NI POSEBNE ODREDBE ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU U VIDU PRAVA NA NAKNADU ZA DODIJELJENO I PREUZETO GRADSKO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE.

NAVEDENIM STEČENIM PRAVOM VLASNIKA ZGRADE, ODNOSNO POSEBNOG DIJELA ZGRADE, RANIJEG NOSIOCA PRAVA KORIŠTENJA (BEZ OBZIRA ŠTO IZOSTAJE UPIS TOG PRAVA U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA), SADA VLASNIKA NA ZEMLJIŠTU POD ZGRADOM I ZEMLJIŠTU KOJE SLUŽI REDOVNOJ UPOTREBI ZGRADE, OSNOVOM VLASNIŠTVA NA IZGRAĐENOJ ZGRADI, ODNOSNO POSEBNOG DIJELU ZGRADE, SE NE USKRAĆUJU EVENTUALNO POVRIJEĐENA PRAVA OSOBA KOJE PRETENDUJU NA ISTA ILI NEKA DRUGA PRAVA NA TOM ZEMLJIŠTU, PA I PRAVO NA NAKNADU ZA NJEGOVO ODUZIMANJE, DA ZAŠTITU TIH POVRIJEĐENIH SUBJEKTIVNIH PRAVA ZATRAŽE U ZAKONOM PROPISANOM POSTUPKU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 P 006062 16 Spp od 07.04.2017. godine).

48.

U PERIODU OD 07.12.2015. DO 11.11.2016. GODINE ZA ISPLATU TOPLOG OBROKA PRIMJENJUJU SE ODREDBE KOLEKTIVNOG UGOVORA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA SLUŽBENIKE ORGANA UPRAVE I SUDSKE VLASTI U F BiH (SLUŽBENE NOVINE F BiH BROJ 97/13), SLIJEDOM ČEGA SU U OVOM PERIODU PRESTALE DA VAŽE ODREDBE KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA SLUŽBENIKE ORGANA UPRAVE I SUDSKE VLASTI U FEDERACIJI BiH IZ 2000. GODINE ZA ISPLATU TOPLOG OBROKA U TEKSTU KOJI JE BIO USVOJEN PRIJE DONOŠENJA OVOG UGOVORA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 564161 17 Spp od 04.10.2017. godine).

UPRAVNO PRAVO

49.

Član 8. Zakona o upravnim sporovima

Član 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

ODLUKA O USVAJANJU IZMJENE I DOPUNE REGULACIONOG PLANA KOJU JE DONIJELO OPĆINSKO VIJEĆE NIJE UPRAVNI AKT, PA SE PROTIV TAKVOG AKTA NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Kantonalnog suda u Bihaću broj: 01 0 U 007109 12 U od 20.11.2012. godine odbačena je tužba tužioca podnesena protiv Odluke o usvajanju izmjene i dopune Regulacionog plana „Prekounje“ Općinskog vijeća Općine Bihać, te je odbijen zahtjev tužioca za naknadu troškova za sastav tužbe po punomoćniku u ukupnom iznosu od 959,40 KM, kao neosnovan.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužilac je osporio zakonitost odluke prvostepenog suda zbog povrede pravila postupka, odnosno člana 8. Zakona o upravnim sporovima i člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku. Navodi da sud nije mogao odbaciti tužbu iz razloga da se ne radi o upravnom aktu, jer Odluka Općinskog vijeća o usvajanju izmjene i dopune Regulacionog plana „Prekounje“ objavljena u „Službenom glasniku Općine Bihać“, broj 12/12, predstavlja upravni akt u smislu člana 8. Zakona o upravnim sporovima. Predlaže da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži, pobijano rješenje ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno rješavanje.

Odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi nije dostavio.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05) ispitao zakonitost pobijanog rješenja u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. ovog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Pobijanim rješenjem prvostepeni sud je odbacio tužbu tužioca primjenom člana 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05) iz razloga što Odluka o usvajanju izmjene i dopune Regulacionog plana „Prekounje“ Općinskog vijeća Općine Bihać, koja se tužbom osporava, nije upravni akt.

Po ocjeni ovog suda prvostepeni sud je pravilno postupio kada je pobijanim rješenjem odbacio tužbu tužioca iz razloga propisanih u članu 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima, jer akt koji se tužbom osporava nije upravni akt (član 8.). Prema odredbama člana 8. Zakona o upravnim sporovima upravni spor se može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt u smislu ovog Zakona jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. ovog Zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari. Odluka

o usvajanju izmjene i dopune Regulacionog plana „Prekounje“, koju je donijelo Općinsko vijeće Općine Bihać, nije upravni akt, jer istim nije rješavano o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca, odnosno tužioca u nekoj upravnoj stvari, već se radi o općem aktu tuženog. Odluke Općinskog vijeća o usvajanju Regulacionog plana ili izmjeni i dopuni Regulacionog plana nisu upravni akti u smislu citiranih odredbi Zakona o upravnim sporovima, pa se protiv takvih akata ne može voditi upravni spor.

Neosnovani su navodi tužioca da je sud pogrešno primijenio odredbu člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), koja se u upravnom sporu primjenjuju shodno odredbama člana 55. Zakona o upravnim sporovima, koju odredbu je sud pravilno citirao u pobijanom rješenju, pa kako je osnovni kriterij za odlučivanje o troškovima uspjeh u parnici, odnosno u ovom slučaju uspjeh u upravnom sporu, tužilac je pravilno odbijen sa zahtjevom za naknadu troškova.

Donošenjem pobijanog rješenja prvostepenog suda nije došlo do povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari zbog čega je, po ocjeni ovog suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan, pa je ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 01 0 U 007109 13 Uvp od 18.08.2017. godine)

50.

Član 22. Zakona o upravnim sporovima

U TUŽBI SE NE MOGU IZNOSITI NOVE ČINJENICE I PREDLAGATI NOVI DOKAZI, OSIM AKO NESUMNJIVO UKAZUJU DA JE ČINJENIČNO STANJE OČIGLEDNO DRUGAČIJE OD ONOGA KOJE JE UTVRĐENO U UPRAVNOM POSTUPKU I POD UVJETOM DA TUŽILAC PRUŽI DOKAZE DA IH BEZ SVOJE KRIVICE NIJE MOGAO IZNIJETI, ODNOSNO PREDLOŽITI DO OKONČANJA UPRAVNOG POSTUPKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 09 0 U 016792 15 Uvp od 02.11.2017. godine)

51.

Član 41. Zakona o upravnim sporovima

U ZAHTJEVU ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE, KAO VANREDNOM PRAVNOM SREDSTVU, NE MOGU SE PRVI PUT IZNOSITI NOVE ČINJENICE I PREDLAGATI NOVI DOKAZI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 09 0 U 016792 15 Uvp od 02.11.2017. godine)

52.

Član 2. stav 2. i član 13. stav 1. tačka 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika

Član 3. stav 2. i član 63. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine

PENZIJSKIM OSIGURANJEM OBEZBJEĐUJE SE PRAVO ODREĐENIM ČLANOVIMA PORODICA NA PORODIČNU PENZIJU POSLIJE SMRTI VOJNOG OSIGURANIKA. VOJNI OSIGURANICI U SMISLU ZAKONA JESU LICA KOJA IMAJU SVOJSTVO AKTIVNIH VOJNIH LICA PO ZAKONU KOJIM SE UREĐUJE VOJNA SLUŽBA, PA SE TO PRAVO STIČE AKO JE VOJNI OSIGURANIK U MOMENTU SMRTI BIO AKTIVNO VOJNO LICE.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 09 0 U 016792 12 U od 07.08.2015. godine odbijena je tužba tužilaca podnesena protiv rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njihova žalba izjavljena protiv rješenja direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Sarajevu matični broj: FZ12/2-1192145752 od 04.06.2012. godine. Tim prvostepenim rješenjem odbijen je zahtjev tužilaca za priznavanje prava na porodičnu penziju po odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužiocima, putem punomoćnika, osporili su zakonitost pobijane presude zbog povrede federalnog zakona i povrede federalnog zakona o postupku. U zahtjevu navode da prvostepeni sud nije pravilno primijenio odredbe Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine i njegove izmjene, kao i odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika, jer je A.Š. u JNA bio rezervni podoficir, a nesporno je da je mobilisan u skladu sa tada važećim propisima, ali je sporna činjenica da li je nakon mobilizacije obnašao određenu funkciju i imao formacijski čin. Iz dokumentacije jasno proizilazi da je imao formacijski čin i da je u skladu sa članom 72., 73., 76. i 77. Uredbe sa zakonskom snagom o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine naredbom raspoređen na formacijsko mjesto načelnika štaba OG 14.08.1993. godine, a kasnije 23.11.1993. godine na mjesto načelnika štaba brigade, pa sama ta činjenica je u stvari priznavanje čina aktivnog vojnog lica. Smatraju da je potshumno činovanje priznati čin i da se radi o redovnom unapređenju, kako je propisano članom 22-a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine. Posthumno imenovanje je retroaktivno primijenjeno na dan pogibije jer se na svim evidencijama tretira kao pukovnik. U dopuni zahtjeva od 29.10.2015. godine navodi se da su u međuvremenu pribavljeni materijalni dokazi koji mogu riješiti ovo pravno pitanje u korist tražilaca prava na porodičnu penziju. U prilogu dostavljeno je rješenje Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sarajevo od 21.10.2015. godine i uvjerenje Grupe za pitanja evidencije iz oblasti vojne obaveze Kakanj od 21.10.2015. godine. Predlaže se da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži, pobijana presuda ukine i sud naloži obnovu postupka uz pravilnu primjenu važećih propisa.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. ovog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 2. stav 2. preuzetog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika („Službeni list SFRJ“, broj 7/85 do 29/89 i „Službeni list RBiH“, broj 2/92 i 13/94) propisano je da se penzijskim osiguranjem obezbeđuje pravo određenim članovima porodica na porodičnu penziju poslije smrti vojnog osiguranika. Prema članu 13. stav 1. tačka 1. toga zakona vojni osiguranici u smislu tog zakona jesu lica koja imaju svojstvo aktivnih vojnih lica po zakonu kojim se uređuje vojna služba.

Prema odredbi člana 3. stav 2. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine („Službeni list RBiH“, broj 11/92 do 20/95) aktivna vojna lica su podoficiri, oficiri i generali, a članom 63. toga zakona propisano je da se penzijsko i invalidsko osiguranje aktivnih vojnih lica uređuje propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika.

Iz obrazloženja pobijane presude i podataka u spisu predmeta proizilazi da je A.I., supruga poginulog A.Š., podnijela prvostepenom organu zahtjev za priznavanje prava na porodičnu penziju za djecu A.Z. i A.DŽ. po odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika. U postupku je na osnovu materijalnih dokaza utvrđeno da je A.Š., kao vojni obveznik, bio pripadnik Armije RBiH u period od 14.06.1992. godine do 11.11.1993. godine, da je obavljao formacijske dužnosti i da u vrijeme pogibije dana 11.11.1993. godine nije bio aktivno vojno lice. Na osnovu akta Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sektor za pitanja evidencije iz oblasti vojne obaveze broj: 07-03-361/12 od 23.04.2012. godine, koji je pribavljen u postupku izvršenja presude prvostepenog suda broj: 09 0 U 010248 10 U od 06.12.2011. godine, utvrđeno je, da je A.Š. dana 11.11.1993. godine poginuo kao pripadnik OS RBiH - vojni obveznik, na dužnosti u VJ 5065, da je sukladno toj činjenici imao svojstvo vojnog osiguranika u smislu člana 5.b. Zakona o izmjenama i dopunama Uredbe sa zakonskom snagom o penzijskom i invalidskom osiguranju za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti („Službeni list RBiH“, broj 13/94), ali ne i da je u času pogibije imao čin OS RBiH. U toku postupka je utvrđeno da je A.Š. Odlukom Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine broj: 02-011-35/96 od 12.01.1996. godine posthumno unaprijeđen u čin pukovnika Armije Republike Bosne i Hercegovine, te da je u bivšoj JNA imao čin rezervnog pješadijskog potporučnika, a da mu je u OS BiH dodijeljen čin potporučnika i da nije podnosio zahtjev za prijem u aktivnu vojnu službu i čin iz JNA nije preveden do 01.08.1993. godine, kako je propisano članom 21. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine. Prema ovako utvrđenom činjeničnom stanju i primjenom navedenih zakonskih propisa prvostepeni organ je zahtjev A.I. za djecu A.Z. i A.DŽ. za priznavanje prava na porodičnu penziju po vojnim propisima (koji su ostvarili pravo na porodičnu penziju po opštim propisima počev od 15.08.1995. godine), odbio kao neosnovan. Rješavajući po žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja tuženi organ je ocijenio da je na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenjeno materijalno pravo iz kojih razloga je žalba odbijena kao neosnovana. Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje i naprijed citirane zakonske odredbe, na koje se pozvao prvostepeni sud u pobijanoj presudi, tužba tužilaca je odbijena kao neosnovana.

Po ocjeni ovog suda pravilno i zakonito je postupio prvostepeni sud kada je pobijanom presudom odbio tužbu tužilaca, a iz razloga što tuženi organ donošenjem osporenog rješenja nije povrijedio zakon na štetu tužilaca, jer je pravilan zaključak oba organa da nisu ispunjeni zakonom propisani uvjeti za priznavanje prava na porodičnu penziju po vojnim propisima. Tužiocima bi pripadalo pravo na porodičnu penziju po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika samo u slučaju da je A.Š. u vrijeme pogibije, dana 11.11.1993. godine, a time i danom prestanka vojnog osiguranja, imao svojstvo aktivnog vojnog lica kako je propisano članom 13. stav 1. tačka 1. istog zakona, koji propisi se primjenjuju na osnovu člana 63. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine. Međutim, iz podataka u spisu predmeta ne proizilazi da je A.Š. u vrijeme pogibije imao svojstvo aktivnog vojnog lica (članom 3. stav 2. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine je propisano da su aktivna vojna lica podoficiri, oficiri i generali), nego je angažovan u Oružane snage BiH kao vojni obveznik i poginuo je kao pripadnik OS RBiH, na dužnosti u VJ 5065.

Iz naprijed navedenih razloga neosnovni su navodi iz zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke da se obnašanjem dužnosti formacijskog mjesta načelnika štaba brigade ili načelnika štaba OG stiče priznanje čina aktivnog vojnog lica. A.Š. je u bivšoj JNA imao čin rezervnog pješadijskog potporučnika, a u OS BiH dodijeljen mu je čin potporučnika.

Odredbes člana 72., 73., 76. i 77. Uredbe sa zakonskom snagom o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine, na koje se tužioci pozivaju, odnose se na aktivna vojna lica, generale, oficire i aktivne podoficire.

Činjenica da je Odlukom Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine broj: 02-011-35/96 od 12.01.1996. godine A.Š. posthumno proizveden danom donošenja te odluke u čin pukovnika i po ocjeni ovog suda nema uticaja na drugačije rješenje ove upravne stvari, jer je čin postumnog proizvođenja u aktivno vojno lice navedenom odlukom čin priznavanja za zasluge A.Š., ali ne i zakonski osnov za izvođenje traženih prava po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika. Odredbe člana 20., 21. i 22. Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine odnose se na aktivna vojna lica, a članom 22-a, koji je dodat iza člana 22. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine („Službeni list RBiH“, broj 4/95 od 04.02.1995. godine) propisano je ko se može posthumno proizvoditi, odnosno unapređivati u više činove. U zahtjevu tužioci pogrešno smatraju da je posthumno unapređenje u čin pukovnika u stvari dobijeno onog momenta kada je A.Š. raspoređen na mjesto komandanta štaba kao formacijsku dužnost, dana 23.11.1993. godine (poslije pogibije), samo što ga je smrt spriječila, pa nije tog momenta činovan.

Tužioci u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke se pozivaju na nove činjenice i prilažu nove dokaze, koji se ne mogu predlagati prvi put u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke kao vanrednom pravnom sredstvu. Ni u tužbi se ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, osim ako nesumnjivo ukazuju da je činjenično stanje očigledno drugačije od onog koje je utvrđeno u upravnom postupku i pod uvjetom da tužilac pruži dokaze da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti, odnosno predložiti do završetka upravnog postupka, kako je propisano članom 22. Zakona o upravnim sporovima. U tom slučaju svaka stranka je dužna dokazati činjenice na koje se poziva, a ako stranka ne predoči dokaze za svoje navode ili se na osnovu izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi neka odlučna činjenica, o njenom postojanju sud će zaključiti primjenom pravila o teretu dokazivanja.

U zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke ponavljaju se navode iz tužbe koje je prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude pravilno cijenio u skladu sa članom 39. Zakona o upravnom sporu. Povrede postupka koje se odnose na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje ovaj sud nije cijenio, jer po odredbama člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koje se odnose na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon, niti je došlo do povrede pravila federalnog zakona zbog čega je, po ocjeni ovog suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan, pa je ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 09 0 U 016792 15 Uvp od 02.11.2017. godine)

53.

Član 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

Član 69. u vezi sa članom 67. Zakona o upravnim sporovima

Član 70. Zakona o upravnim sporovima

U SLUČAJU KADA SE U SKLADU SA ČLANOM 70. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA PODNESE ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE ZBOG ČUTANJA KANTONALNOG SUDA, ZAHTJEV ĆE SE ODBACITI KAO NEDOPUŠTEN, JER ZAKONOM O UPRAVNIM SPOROVIMA NIJE PROPISANA

MOGUĆNOST DA SE OVO VANREDNO PRAVNO SREDSTVO MOŽE PODNIJETI ZBOG ĆUTANJA KANTONALNOG SUDA.

Iz obrazloženja:

Tužilac je podnio ovom sudu zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede odredaba Zakona o upravnim sporovima iz razloga što Kantonalni sud u Zenici nije u zakonskom roku postupio po njegovom zahtjevu za zaštitu sloboda i prava pojedinaca zajamčenih Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Zahtjev je podnesen zbog nezakonite radnje odgovornog službenog lica Federalnog zavoda penzijskog i invalidskog osiguranja Kantonalna administrativna služba Zenica, Pašalić Nihada. Predložio je da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži i sud sam riješi podneseni zahtjev.

Ovaj sud je prethodno ispitao da li postoje procesno-pravne pretpostavke za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke i njegovo meritorno rješavanje, pa je našao da ne postoje iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 41. stav 1. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke stranka može podnijeti protiv pravosnažne odluke kantonalnog suda donijete u upravnom sporu Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine zbog povrede federalnog zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona ili drugog federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari. Iz ovih odredbi proizilazi da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može podnijeti samo protiv pravosnažne odluke kantonalnog suda.

Odredbom člana 70. Zakona o upravnim sporovima propisano je da se protiv rješenja iz stava 1. člana 69. ovog Zakona ne može izjaviti žalba, ali se može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Vrhovnom sudu Federacije u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja stranci.

U konkretnom slučaju tužilac je ovom sudu podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog ćutanja Kantonalnog suda u Zenici, odnosno zbog nedonošenja rješenja primjenom člana 69. u vezi sa članom 67. Zakona o upravnim sporovima. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je podnesen na osnovu člana 70. Zakona o upravnim sporovima, koji se, prema naprijed citiranoj odredbi, može podnijeti u roku od osam dana od dana dostavljanja stranci rješenja iz stava 1. člana 69. ovog Zakona. Međutim, u konkretnom slučaju Kantonalni sud u Zenici nije donio rješenje kako je propisano članom 69. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, da bi se protiv tog rješenja mogao podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Imajući u vidu citirane odredbe Zakona o upravnim sporovima ne postoje procesne pretpostavke za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, jer se ovo vanredno pravno sredstvo može podnijeti Vrhovnom sudu Federacije samo protiv pravosnažne odluke kantonalnog suda ili protiv rješenja kantonalnog suda kojim je rješavano po zahtjevu za zaštitu sloboda i prava pojedinaca zajamčenih Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, koje u ovom slučaju nije doneseno. Zakonom o upravnim sporovima nije propisana mogućnost da se ovo vanredno pravno sredstvo može podnijeti u slučaju ćutanja kantonalnog suda, kako je tužilac u zahtjevu naveo, i da ovaj sud u tom slučaju sam riješi njegov zahtjev podnesen Kantonalnom sudu u Zenici. Samo odredbama člana 20. istog Zakona propisani su uvjeti za pokretanje upravnog spora u slučaju „ćutanja administracije“, a ne i ćutanja kantonalnog suda.

Iz navedenih razloga ovaj sud je primjenom odredbe člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odbacio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke kao nedozvoljen.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 04 0 U 008981 17 Uvp od 24.08.2017. godine)

54.

Član 31. a Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica

AKO U UPRAVNOM POSTUPKU NIJE UTVRĐENA NESPOSOBNOST ZA PRIVREĐIVANJE I (PRVE) KATEGORIJE, STRANKA NE MOŽE OSTVARITI PRAVO NA INVALIDSKU PENZIJU.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Livnu broj: 10 0 U 002095 12 U od 11.06.2013. godine odbijena je, kao neosnovana, tužba tužioca podnesena protiv rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv rješenja Kantonalne administrativne službe tuženog u Livnu matični broj: 88012415822 od 08.05.2012. godine. Navedenim prvostepenim rješenjem tužiocu nisu priznata prava iz invalidskog osiguranja.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužilac je osporio zakonitost presude prvostepenog suda zbog povrede federalnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Smatra da se prema podacima u spisu predmeta može zaključiti da je njegovo zdravstveno stanje drugačije od utvrđenog, jer ima psihičke traume i druge psihičke smetnje zbog čega je potpuno nesposoban za privređivanje. Zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja traži da se ponovo izvrši ocjena njegovog zdravstvenog stanja i utvrdi prva kategorija invalidnosti. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi nije podnio.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Prema obrazloženju pobijane presude i podataka u spisu predmeta proizilazi da je tužilac dana 16.02.2012. godine podnio zahtjev prvostepenom organu za priznavanje prava iz invalidskog osiguranja. Prvostepenim rješenjem od 08.05.2012. godine tužiocu nisu priznata prava iz invalidskog osiguranja, jer kod tužioca u smislu člana 22. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 29/98 do 81/09) invalidnost ne postoji. Rješenje je doneseno na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja stručnog organa vještačenja u prvom stepenu broj: ORS-540/12 od 25.04.2012. godine, kojim je na osnovu medicinske dokumentacije, koju je prezentirao sam tužilac, i izvršenog neposrednog pregleda utvrđeno da kod tužioca invalidnost ne postoji. Tužilac je u žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja naveo da je potrebno ispitati pravilnost prvostepene ocjene invalidnosti, jer smatra da kod njega postoji nesposobnost za privređivanje I (prve) kategorije po članu 31.a Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 33/04, 56/05 i 70/07). Rješavajući po žalbi tužioca tuženi je pribavio nalaz i mišljenje stručnog organa vještačenja u drugom stepenu broj: ORS-DOV-SA-903/12 od 18.07.2012. godine, koji je, na osnovu medicinske dokumentacije i neposrednog pregleda tužioca, dao svoje mišljenje na nalaz od 25.04.2012. godine u kojem je navedeno, da nisu saglasni sa navedenom ocjenom i mišljenjem, pa je nalaz dopunjen na način da kod tužioca na osnovu neposrednog pregleda i uvida u kompletnu dokumentaciju u spisu i novo priloženu medicinsku dokumentaciju, prema članu 31.a Zakona o pravima branilaca i

članova njihovih porodica ne postoji nesposobnost za privređivanje I (prve) kategorije. S obzirom na ovako utvrđeno činjenično stanje i odlučnu činjenicu da kod tužioca ne postoji invalidnost, odnosno nesposobnost za privređivanje I (prve) kategorije, pravilno je odbijen njegov zahtjev za priznavanje prava na invalidsku penziju, a što je prihvatio i prvostepeni sud kada je pobijanom presudom tužbu odbio kao neosnovanu.

Ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je ocijenio da su prvostepeni i tuženi organ, suprotno navodima tužbe, kojim tužilac nije doveo u sumnju činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku, pravilno odbili zahtjev tužioca za priznavanje prava iz invalidskog osiguranja, odnosno pravo na invalidsku penziju, jer kod tužioca nije utvrđena nesposobnost za privređivanje I (prve) kategorije, pa nisu ispunjeni uvjeti iz člana 31.a Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, koju odredbu je sud pravilno citirao u pobijanoj presudi, kao i tuženi u osporenom rješenju. Iz navedenih razloga tužilac nije mogao ostvariti pravo na invalidsku penziju pod uvjetima propisanim u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, kako je navedeno u članu 31.a Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica.

Tužilac u zahtjevu ponavlja navode iz tužbe koji se odnose na utvrđeno činjenično stanje (da je njegovo zdravstveno stanje takvo da je nesposoban za privređivanje i da kod njega postoji I (prva) kategorija invalidnosti) koje navode ovaj sud nije ocijenio, jer prema odredbi člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje se ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Iz navedenih razloga, ovaj sud nalazi da prvostepeni sud pobijanom presudom nije povrijedio federalni zakon na štetu tužioca, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje odbio kao neosnovan. (presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 10 0 U 002095 13 Uvp od 18.08.2017. godine)

55.

Član 47. stav 3 i član 52. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica

NALAZ I MIŠLJENJE LJEKARSKE KOMISIJE ZA REVIZIONI POSTUPAK MOŽE POSLUŽITI KAO RAZLOG ZA OBNOVU POSTUPKA OKONČANOG RJEŠENJEM UPRAVNOG ORGANA AKO NIJE UPOTRIJEBLJEN U POSTUPKU REVIZIJE ZBOG TOGA ŠTO JE DAT PO PROTEKU ROKA ZA REVIZIJU RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Livnu broj: 10 0 U 002148 13 U od 23.10.2013. godine, odbijena je, kao neosnovana, tužba tužioca podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Službe za pitanja branitelja i braniteljsko-invalidsku zaštitu Općine Tomislavgrad broj: 09-41-201/09 od 30.11.2010. godine i prvostepeno rješenje izmijenjeno utoliko što tužiocu svojstvo ratnog vojnog invalida prestaje zaključno sa 31.08.2008. godine. Prvostepenim rješenjem od 30.11.2010. godine u obnovi postupka po službenoj dužnosti poništeno je rješenje istog organa broj: 09-41-201/09 od 07.07.2010. godine i upravna stvar riješena tako da tužiocu priznatom ratnom vojnom invalidu VI grupe sa 60% vojnog invaliditeta do 31.09.2008. godine prestaje pravo na ličnu invalidninu zaključno sa danom 31.08.2009. godine.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužilac je osporio zakonitost pobijane presude zbog povrede federalnog zakona i povrede federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari. U zahtjevu osporava nalaz i mišljenje ljekarskih komisija iz razloga što smatra da nije pravilno cijenjeno njegovo zdravstveno stanje iz kojeg razloga je u toku postupka i u tužbi tražio ponovni ljekarski pregled i uvid u medicinsku dokumentaciju. Smatra da je u toku postupka došlo do povrede pravila postupka i to načela materijalne istine i načela saslušanja stranaka, te da prije donošenja osporenog rješenja tuženi organ mu nije dostavio nalaz i mišljenje radi davanja prigovora na isti. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak uz naknadu troškova postupka.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi organ je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 52. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 33/04, 56/05 i 70/07) propisano je da nalaz i mišljenje ljekarske komisije iz člana 47. stav 3. ovog Zakona može poslužiti kao razlog za obnovu postupka, ako nije upotrijebljen u postupku revizije zbog toga što je dat po proteku roka za reviziju rješenja propisanom u članu 41. ovog Zakona. Ljekarska komisija za revizioni postupak broj: RVI-R-200/10 od 11.11.2010. godine donijela je nalaz i mišljenje kojim je utvrđeno da kod tužioca vojni invaliditet iznosi ispod 20%. Navedeni nalaz i mišljenje Ljekarske komisije za revizioni postupak primjenom člana 52. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica poslužio je kao razlog za obnovu postupka okončanog rješenjem prvostepenog organa broj: 09-41-201/09 od 07.07.2010. godine, pa je riješeno da tužilac ne ispunjava uslove iz člana 3. navedenog Zakona za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida. Rješavajući po žalbi tužioca izjavljenoj protiv rješenja prvostepenog organa pribavljen je nalaz i mišljenje Ljekarske komisije za drugostepeni postupak u Sarajevu broj: DOV-RVI-SA-45/11 od 11.04.2011. godine, koji je dat na osnovu iscrpnog razgovora i detaljnog pregleda tužioca, kao i uvida u priloženu medicinsku dokumentaciju, te je utvrđeno da vojni invaliditet kod tužioca iznosi ispod 20% iz kojih razloga je žalba odbijena kao neosnovana, a što je prihvatio i prvostepeni sud kada je tužbu odbio kao neosnovanu.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega se, po ocjeni ovog suda, zahtjev tužioca za vanredno preispitivanje sudske odluke ukazuje neosnovanim.

Navodi iz zahtjeva, koje je tužilac isticao i u tužbi, o nezakonitom postupanju Ljekarskih komisija ukazuju se neosnovanim, a iz razloga što je nalaz i mišljenje Ljekarske komisije za drugostepeni postupak u revizionom postupku, i po ocjeni ovog suda, jasan, potpun i dovoljno obrazložen i sadrži sve činjenice i okolnosti koje su sa medicinskog stanovišta od značaja za donošenje pravilnog rješenja, odnosno dat je u skladu sa članom 8. stav 2. Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku za ostvarivanje prava po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 41/04). Prvostepena ljekarska komisija u nalazu i mišljenju od 25.05.2010. godine cijenila je invaliditet tužioca u visini 20%, dok su Revizona i Drugostepena ljekarska komisija utvrdile da je invaliditet kod tužioca ispod 20%, sa obrazloženjem da je Prvostepena ljekarska komisija

pogrešno primijenila procenat po osnovu PTSP-a prema uvjerenju o okolnostima stradavanja od 19.05.2005. godine, a prema obrazloženju Drugostepene ljekarska komisija, koja je nalaz i mišljenje dala na osnovu neposrednog pregleda tužioca i na osnovu priložene medicinske dokumentacije, kako je propisano članom 12. navedenog Pravilnika o radu Ljekarskih komisija, sa obrazloženjem da se radi o oboljenju za koje se ne može pouzdano zaključiti da je prouzrokovano pod uslovima vršenja vojne službe u Oružanim snagama, ali se može zaključiti da je služba u Oružanim snagama uticala na pogoršanje oboljenja iz kojih razloga smatra da je invaliditet tužioca ispod 20%. Prigovori tužioca da mu nalaz i mišljenje Drugostepene ljekarske komisije nije dostavljen prije donošenja osporenog rješenja tuženog, čime mu je uskraćeno pravo očitovanja na nalaz i time i učestvovanje u upravnom postupku, ukazuju se neosnovanim. Nalaz i mišljenje ljekarske komisije je u potpunosti naveden u obrazloženju rješenja tuženog od 10.05.2011. godine, protiv kojeg je tužilac vodio upravni spor i uz tužbu nije pružio dokaze, niti iznio činjenice koje bi nesumnjivo ukazivale da je činjenično stanje drugačije. Po ocjeni ovoga suda nedostavljanje ljekarskog nalaza ne može utjecati na rješenje ove upravne stvari, jer se radi o nedostacima postupka iz člana 237. stav 2. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 2/98 i 48/99. Iz naprijed navedenih razloga nemaju uticaja na drugačije rješenje ove upravne stvari prigovori tužioca da su povrijeđene odredbe člana 7. i 8. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 2/98 i 48/99), odnosno načelo materijalne istine i načelo saslušanja stranke, jer su u postupku utvrđene sve činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja.

Iz navedenih razloga ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 10 0 U 002148 13 Uvp od 26.10.2017. godine)

56.

**Član 66. stav 1. i 2. i član 70. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju
Član 2. stav 2. Odluke o uvjetima pod kojima se smatra da je osiguranik izdržavao članove porodice**

DIJETE, KOD KOGA NASTANE POTPUNA I TRAJNA NESPOSOBNOST ZA SAMOSTALNI ŽIVOT I RAD POSLIJE NAVRŠENJA GODINA ŽIVOTA DO KOJIH SE DJECI OSIGURAVA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU, A PRIJE SMRTI OSIGURANIKA, STIČE PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU AKO GA JE OSIGURANIK IZDRŽAVAO DO SVOJE SMRTI, IAKO JE ŽIVIO VAN DOMAĆINSTVA OSIGURANIKA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Odžaku broj: 02 0 U 000724 13 U od 14.05.2013. godine odbijena je tužba tužiteljice kojom je osporila zakonitost rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude. Tim rješenjem odbijena je žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Orašju broj: 1139051293 od 30.08.2012. godine, kojim se tužiteljici, kao bračnom drugu umrlog osiguranika B.F., te J.K., djetetu potpuno i trajno nesposobom za samostalan život i rad od prije smrti oca, rođenoj 14.05.1973. godine, priznaje se pravo na porodičnu penziju u iznosu od 104,42 KM mjesečno počev od 01.06.2011. godine. Isplata porodične penzije po ovom rješenju pripada od

01.06.2011. godine uz obračun već isplaćene penzije udovici B.A. u iznosu od 52,21 KM mjesečno, tj. u ½ od određenog iznosa porodične penzije, a djetetu J.K. u iznosu od 52,21 KM mjesečno, odnosno preostala ½ od ukupno određenog iznosa porodične penzije (tačka 1. i 2. dispozitiva rješenja). Umjesto ovako određenog iznosa isplaćivat će se najniži iznos penzije utvrđen odlukom Upravnog odbora tuženog, podijeljen imenovanim na dva dijela. Ovim rješenjem zamijenjeno je rješenje od 09.06.2011. godine (tačka 3. i 4. dispozitiva rješenja).

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje tužiteljica je osporila zakonitost pobijane presude zbog bitne povrede odredbi Zakona o upravnom postupku. Navodi da prvostepeni sud nije otklonio bitne povrede odredbi upravnog postupka iz člana 8. stav 1., člana 133. stav 1., člana 140. stav 1. i člana 141. stav 1. i 2. Zakona o upravnom postupku, jer je osporeno rješenje doneseno bez znanja stranke, čime je neposredno povrijeđen njen pravni interes, jer je zamijenjenim prvostepenim rješenjem smanjen obim prava koji ostvaruje i prepolovljena njezina penzija. Smatra da je organ trebao zakazati usmenu raspravu, jer se radi o suprotnim interesima stranaka i postupku u kojem je vršeno medicinsko vještačenje. Sud prije donošenja presude nije pravilno proveo postupak kako je u tužbi navedeno, niti je cijenio sve navode tužbe, kao ni tuženi organ sve navode žalbe. Predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda preinači.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. ovog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude i podataka u spisu predmeta proizilazi da je tužiteljica izjavila žalbu protiv rješenja prvostepenog organa od 30.08.2012. godine, kojim je po zahtjevu J.K. od 10.10.2011. godine, za priznavanje prava na porodičnu penziju, kao djetetu umrlog osiguranika B.F., potpuno i trajno nesposobnom za samostalan život i rad od prije smrti oca, nakon provedenog postupka, utvrđeno da članovi porodice umrlog osiguranika ispunjavaju uvjete propisane za sticanje prava na porodičnu penziju u smislu člana 60. i 61. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98 do 55/12). Rješenjem prvostepenog organa broj: 01139051293 od 09.06.2011. godine tužiteljici je bilo priznato pravo na porodičnu penziju iza umrlog osiguranika B.F. u iznosu od 91,364000 KM počev od 01.06.2011. godine. U postupku provedenom po zahtjevu J.K. pribavljen je nalaz, ocjena i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje u Sarajevu Odjel za prvostepeni postupak medicinskog vještačenja u Mostaru broj: OZ-1570/11 od 07.09.2011. godine kojim je utvrđeno da kod J.K. postoji potpuna i trajna nesposobnost za samostalan život i rad, dan prije smrti oca (otac umro 31.05.2011. godine). U žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja od 30.08.2012. godine tužiteljica je osporila zakonitost rješenja zbog pogrešne primjene materijalnog prava, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede pravila postupka. Tuženi je odbio žalbu kao neosnovanu, jer su se stekli uvjeti iz člana 66. stav 1. i 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i člana 70. stav 3. istog Zakona za priznavanje prava na porodičnu penziju članovima porodice umrlog osiguranika, pa tuženi nalazi da je prvostepeno rješenje pravilno i na zakonu zasnovano. Prvostepeni sud je odbio, kao neosnovanu, tužbu tužiteljice kojom je osporila zakonitost rješenja tuženog organa zbog povrede pravila postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je tužbu podnesenu protiv rješenja tuženog organa odbio kao neosnovanu, a iz razloga što je u toku postupka na osnovu materijalnih dokaza prikupljenih u postupku utvrđeno da su ispunjeni uvjeti propisani

Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju da J.K. ispunjava uvjet propisan članom 66. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju za ostvarivanje prava na porodičnu penziju. Članom 66. stav 1. i 2. navedenog Zakona propisano je da dijete, koje postane potpuno nesposobno za samostalan život i rad do navršenih godina života do kojih se djeci osigurava pravo na porodičnu penziju, ima pravo na porodičnu penziju za sve vrijeme dok takva nesposobnost traje. Dijete, kod koga nastane potpuna i trajna nesposobnost za samostalan život i rad poslije navršenja godina života do kojih se djeci osigurava pravo na porodičnu penziju, a prije smrti osiguranika, stiže pravo na porodičnu penziju ako ga je osiguranik izdržavao do svoje smrti. Odredbom člana 2. stav 2. Odluke o uvjetima pod kojima se smatra da je osiguranik izdržavao članove porodice ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/02) propisano je da kada je član porodice živio van domaćinstva osiguranika, smatra se da ga je osiguranik izdržavao ako je član porodice na dan smrti osiguranika ostvario stalni mjesečni prihod koji ne prelazi iznos najniže penzije, a osiguranik mu je do dana smrti obezbjeđivao mjesečno sredstva za izdržavanje. Odredbom člana 70. stav 3. istog Zakona propisano je, ako neki od korisnika porodične penzije živi odvojeno, porodična penzija dijeli se na jednake dijelove svim korisnicima porodične penzije. Na osnovu uvjerenja JU "Centra za socijalni rad" Općine Žepče broj: 05-35-03-146/11 od 20.10.2011. godine utvrđeno je da je J.K. živjela sama u stanju socijalne potrebe i kao takva korisnik je jednokratnih-privremenih socijalnih pomoći kod Centra, a prema dopisu JU "Centra za socijalni rad" broj: 05-35-246/12 od 21.05.2012. godine umrli otac B.F. do svoje smrti osiguravao je mjesečna sredstva za izdržavanje J.K. Imajući u vidu citirane zakonske odredbe i utvrđeno činjenično stanje ispunjeni su zakonski uvjeti za priznavanje prava na porodičnu penziju J.K. iza umrlog oca.

Neosnovani su navodi tužiteljice da sud prije donošenja presude nije pravilno proveo postupak, kako je u tužbi navedeno, a iz razloga što u skladu sa članom 33. stav 1. Zakona o upravnim sporovima sud rješava spor po pravilu na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnom postupku. Tužiteljica je u tužbi osporila utvrđeno činjenično stanje iako uz tužbu nije priložila druge dokaze na osnovu kojih bi proizlazilo da je činjenično stanje drugačije od onog koje je utvrđeno u postupku, jer osnovno pravilo u upravnom postupku jeste da se svaka činjenica može utvrđivati dokaznim sredstvima. Međutim, utvrđeno činjenično stanje ovaj sud nije cijenio, jer zahtjev za vanredno preispitivanje se ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnose na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje - član 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima. Neosnovani su i prigovori iz zahtjeva da je tuženi počinio povredu postupka, jer je rješenje po žalbi doneseno bez znanja stranke, te da se rješenje nije moglo donijeti prije nego što se stranci pruži mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima da bi zaštitila svoja prava i pravne interese. Prvostepeno rješenje od 30.08.2012. godine, koje je doneseno po zahtjevu J.K., djeteta umrlog osiguranika B.F., dostavljeno je tužiteljici, kao zainteresovanoj stranci u postupku, protiv kojeg rješenje je tužiteljica izjavila žalbu, a protiv rješavanja tuženog organa od 11.03.2013. godine, donesenog po žalbi tužiteljice, tužiteljica je podnijela tužbu kojom je pokrenula upravni spor pred Kantonalnim sudom u Odžaku. Prema tome, tužiteljica, kao zainteresovana stranka, je učestvovala u postupku na način da je imala mogućnost da osporava prvostepeno i osporeno rješenje, a podnošenjem vanrednog pravnog sredstva osporila i presudu prvostepenog suda. Na taj način joj je pružena mogućnost da učestvuje u postupku i da se izjasni o svim činjenicama i okolnostima radi zaštite svojih prava i pravnih interesa.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon, niti je došlo do povrede pravila federalnog zakona o postupku zbog čega je, po ocjeni ovog suda,

zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 02 0 U 000724 13 Uvp od 30.11.2017. godine)

57.

Član 57. stav 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju

Član 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

POVRAT - REFUNDACIJA ISPLAĆENIH NAKNADA PLAĆA ZA VRIJEME PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD POSLODAVCU NIJE UPRAVNA PRAVNA STVAR, PA JE POTREBNO TUŽBU ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj: 03 0 U 009039 12 U od 04.04.2013. godine odbijena je tužba tužitelja podnesena protiv rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je, kao neosnovana, odbijena žalba tužitelja izjavljena protiv rješenja Poslovnice zdravstvenog osiguranja Živinice, broj: 13/37-3-57/12 od 20.01.2012. godine. Tim prvostepenim rješenjem tužitelju nije priznato pravo na povrat sredstava za priznavanje naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona za mjesec novembar 2011. godine u iznosu od 16.809,69 KM, od čega se na neto naknadu odnosi 11.598,68 KM, na doprinose za PIO 2.857,65 KM, doprinose za zdravstveno osiguranje 2.101,21 KM i doprinose za nezaposlene u iznosu od 252,15 KM.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je osporio zakonitost pobijane presude zbog povrede federalnog zakona u kojem navodi da prvostepeni sud nije primijenio odredbu člana 57. stav 3. federalnog Zakona o zdravstvenom osiguranju i detaljno naveo razloge pobijanja sudske odluke. Predlaže da se zahtjev uvaži i pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

Tuženi organ je u odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se isti kao neosnovan odbije.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. ovog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je u upravnom postupku odbijen zahtjev tužitelja za refundaciju naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad za mjesec novembar 2011.godine u iznosu od 16.809,69 KM, iz razloga što je nesporno utvrđeno da tužitelj po istom osnovu ima dugovanja prema tuženom organu, a prema zapisnicima o kontroli obračuna i uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje sačinjenih 2003., 2004. i 2006. godine, te da stoga prema odredbi člana 7. stav 3. Pravilnika o naknadi plaća za vrijeme privremene spriječenosti za rad na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja TK (kojim je propisano da se povrat naknade vrši pod uslovom da poslodavac nema dospjelih, a neizmirenih doprinosa), tužitelj ne ostvaruje pravo na povrat uplaćenih sredstava. Prvostepeni sud nalazi da su pravilno odlučili organi uprave kada su odbili tužitelja sa zahtjevom primjenom naprijed citirane odredbe člana 7. stav 3. Pravilnika o naknadi plaća za vrijeme privremene spriječenosti za rad na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja TK, te da osporenim kao i

prvostepenim aktom nisu povrijeđena prava tužitelja, kao i da u upravnom postupku nije došlo do povrede odredbi postupka, te pogrešne primjene materijalnog prava.

Odredbom člana 57. stav 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11) je propisano da naknada plaće u vezi sa korištenjem zdravstvene zaštite iz člana 42. tačka 3. do 5. ovog zakona isplaćuje se osiguraniku na teret sredstava kantonalnog zavoda osiguranja od prvog dana korištenja prava. Stavom 2. istog člana je propisano da naknadu plaće iz stav 1. ovog člana obračunava i isplaćuje pravno, odnosno fizičko lice, s tim da je kantonalni zavod osiguranja obavezan vratiti isplaćenu naknadu u roku od 45 dana od dana prijema zahtjeva za povrat, dok je stavom 3. istog člana propisano da će provedbene propise o načinu ostvarivanja prava na naknadu plaće iz stava 1. ovog člana donijeti Upravni odbor kantonalnog zavoda osiguranja.

Prema citiranim odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju i podacima u spisima predmeta proizlazi da se u ovom slučaju nije rješavalo o izvjesnom pravu ili obavezi tužitelja u nekoj upravnoj stvari (što bi prema odredbi člana 62. istog zakona, kojim je osigurana dvostепенost rješavanja u postupku koji je pokrenulo osigurano lice, predstavljalo autoritativno rješavanje tuženog o nekom pravu ili obavezi osiguranika u postupku pokrenutom po njegovom zahtjevu) već isključivo o zahtjevu tužitelja, kao poslodavca, za povrat - refundaciju isplaćenih naknada plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad za mjesec novembar 2011. godine u iznosu od 16.809,69 KM, zbog čega akt tuženog organa (o odbijanju povrata isplaćene naknade plaće tužitelju kao poslodavcu) nema svojstvo upravnog akta u smislu odredbi člana 9. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, a protiv kojeg se može voditi upravni spor. Naime, u konkretnom slučaju se radilo isključivo o obligacionom odnosu tužitelja i tuženog, odnosno o obavezi tuženog, kao nadležnog kantonalnog zavoda osiguranja, da vrati - refundira isplaćenu naknadu plaće po zahtjevu poslodavca za povrat u skladu sa članom 57. Zakona o zdravstvenom osiguranju, koje pitanje se, ni u kakvom slučaju, ne može rješavati kao upravna, već građansko-pravna stvar. Ovo posebno što citiranim, a ni jednom ostalom odredbom Zakona o zdravstvenom osiguranju, nije propisan nikakav postupak, niti način rješavanja po podnesenom zahtjevu poslodavca za povrat isplaćene naknade plaće uposleniku, kao osiguraniku.

Iz navedenih razloga prvostepeni sud nije mogao rješavati o predmetnoj tužbi podnesenoj protiv osporenog rješenja tuženog koje nije upravni akt, pa je ovaj sud primjenom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio zbog naprijed navedenih razloga i pobijanu presudu preinačio tako što je na osnovu člana 25. stav 1. tačka 2. istog zakona tužbu tužitelja odbacio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 03 0 U 009039 13 Uvp od 09.11.2017. godine)

58.

Član 6. Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima

Član 3a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima

PO ODREDBI ČLANA 3A. IZMJENA I DOPUNA OVOGA ZAKONA PRAVO NA STAROSNU PENZIJU PRIPADA OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVIH IZMJENA I DOPUNA (04.05.2012. GODINE) JER JE TEK TADA OSTVAREN UVJET ZA STICANJE OVOGA PRAVA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru, broj: 07 0 U 007945 13 U od 14.06.2013. godine odbijena je, kao neosnovana, tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv rješenja direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Mostaru, matični broj: 1042793363 od 09.08.2012. godine. Navedenim rješenjem od 09.08.2012. godine tužitelju, kao pripadniku bivše Vojske FBiH, je priznato pravo na starosnu penziju u mjesečnom iznosu od 429,6688 KM počev od 01.01.2012. godine.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj osporava zakonitost presude prvostepenog suda zbog pogrešne primjene materijalnog propisa u pogledu utvrđivanja osnova za penziju, kao i datuma otkada mu ta penzija pripada. Naime, tužitelj ističe da je bio pripadnik bivše Vojske FBiH, dakle vojni osiguranik sa ličnim činom kapetana, te da mu pripada pravo na starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uslovima počev od 01.06.2011. godine, kao i da je penzijski osnov trebalo utvrditi na osnovu člana 4. stav 3. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uslovima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg FMO, od osnova koji je nevalorizirani mjesečni prosjek plaća koji je ostvario starješina (kapetan istog ranga) u Ministarstvu odbrane BiH u godini koja je prethodila godini ostvarivanja prava. Dalje navodi da je isti sud u istoj pravnoj situaciji zauzeo drugačiji stav u pogledu vremena od kada tužiteljima pripada pravo na penziju i to na način da je ocijenio kao osnovan prigovor tužbe u pogledu člana 6. Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/11). Tužitelj ističe da mu je pobijanom presudom uskraćeno pravo na ostvarivanje prava na penziju od 01.06.2011. godine, kao i da je penzioni osnov pogrešno utvrđen, te predlaže da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu na ponovno odlučivanje.

Tuženi je u odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema podacima spisa predmeta proizilazi da je tužitelj, dana 18.05.2012. godine, podnio zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju po osnovu člana 3a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uslovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 37/12); da tužitelj pripada kategoriji lica iz člana 1. stav 2. alineja 3. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/06, 58/07, 89/07 i 31/08) - u daljem tekstu Uredba III (tužitelj je bio kapetan); da je prvostepeni organ tužitelju utvrdio penzijski osnov primjenom člana 4. stav 2. Uredbe III, a visinu penzije je utvrdio primjenom člana 4. stav 1. Uredbe III, jer tužitelj (ne pripada kategoriji lica iz člana 1. stav 2. alineja 3. Uredbe III) pripada kategoriji lica iz člana 1. stav 2. alineja 1. Uredbe III; da su prvostepeni organ i tuženi utvrdili da tužitelju isplata penzije pripada od 01.01.2012. godine po osnovu člana 3. stav 2. Zakona o potvrđivanju prava (iako se taj član Zakona odnosi na određene kategorije osoba koje su već ostvarile pravo na starosnu penziju po Uredbi II, u koju kategoriju ne spada tužitelj), što je prvostepeni sud prihvatio sa obrazloženjem da je utvrđeni datum isplate povoljniji za tužitelja.

Postupajući po tužbi tužitelja prvostepeni sud je ocijenio da su organi tuženog pravilnom primjenom odredbi Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju

ostvarenu pod povoljnijim uvjetima pravilno utvrdili pravo tužitelja na starosnu penziju, kao i njenu visinu, da donošenjem osporenih rješenja nisu povrijeđena ni pravila postupka, radi čega je tužbu tužitelja odbio.

Tužitelj je dana 18.05.2012. godine podnio zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju po osnovu člana 3a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 37/12) koji je stupio na snagu 04.05.2012. godine.

Odredbama člana 3a. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima je propisano da pravo na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima ostvaruju pripadnici bivše Vojske Federacije BiH iz člana 1. stav 2. alineja 1. Uredbe III, a koji su u ostvarivanju prava na starosnu penziju bili isključeni članom 8. Uredbe III, pod uvjetom da su u godini otpusta napunili 40 godina života i 20 godina penzionog staža - od čega tri godine muškarci i dvije godine žene efektivnog staža u toku rata, koji se računa kao poseban staž u dvostrukom trajanju, bez obzira na iznos otpremnine koji su primili u vrijeme otpusta, te da u vrijeme podnošenja zahtjeva nisu u radnom odnosu. Članom 3a. stav 2. navedenog Zakona je propisano da se prava iz prethodnog stava ostvaruju pod uvjetima, u postupku i na način propisan Uredbom III i ovim zakonom. Inače, Uredba III se odnosi na Uredbu o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/06, 58/07, 89/07 i 31/08).

Članom 2. i članom 5. Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima ("Službene novine FBiH", broj: 42/11) je propisano da je stupanjem na snagu Zakona prestala da važi i Uredba III. Naime, presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj: U-40/10 od 5.4.2011. godine, a koja presuda je objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj 34/11 dana 06.06.2011. godine, Ustavni Sud je utvrdio da Uredba o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/06, 58/07, 89/07 i 31/08) nije u skladu sa Ustavom Federacije BiH.

Član 3a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima ("Službene novine FBiH", broj: 37/12 - koji je stupio na snagu 04.05.2012. godine) ponovno je dao pravnu snagu navedenoj Uredbi III, ali samo na slučajeve propisane članom 3a. Zakona.

Zakonom o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima ("Službene novine FBiH", broj: 42/11), koji je stupio na snagu 14.07.2011. godine, zakonodavac je u cilju izvršenja presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U-40/10, koja je objavljena 06.06.2011. godine (iz koje proizilazi da je cijela Uredba III u nesaglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine iz razloga što je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, u konkretnom slučaju, prekoračila svoju ustavom utvrđenu nadležnost i regulisala materiju koja se odnosi na sticanje prava na starosnu penziju za određene kategorije lica pod povoljnijim uvjetima, koja spada u oblast socijalne politike i koja je u nadležnosti Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, a ne Vlade Federacije Bosne i Hercegovine) donio navedeni Zakon o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima koji je, članom 2. ovog zakona, odredbe Uredbe I, II i III preuzeo kao zakonodavac, kao da ih je on donio (istina na neuobičajen način), pa se smatra da je zakonodavac regulisao pravo na prijevremenu starosnu penziju, koja se ostvaruje po osnovu tog zakona i Uredbi, i potvrdio kao zakonodavno tijelo. Prema tome, u konkretnom slučaju za ostvarivanje navedenih prava relevantne su Zakonom preuzete odredbe Uredbe III, koja u članu

7. stav 1. upućuje na primjenu opšteg propisa Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (koji članom 104. propisuje način i postupak isplate penzije).

Podnosilac zahtjeva smatra da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalni propis i u pogledu utvrđivanja osnova za penziju, kao i datuma od kada mu ta penzija pripada.

Naime, iz obrazloženja prvostepenog rješenja proizlazi da je tužitelju penzijski osnov utvrđen na osnovu prosjeka plaća iz perioda od 1997. do 2001. godine u smislu člana 4. stav 2. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju po povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/06, 58/07, 89/07 i 31/08) i iznosi 641,296862 KM, a prema ukupnom penzijskom stažu koji do dana prestanka službe iznosi 26 godina, penzija je određena u visini 67,00 % penzijskog osnova u smislu čl. 4. stav 1. Uredbe i iznosi 429,6688 KM mjesečno, a što je vidljivo iz priloga rješenja „obračun za utvrđivanje najpovoljnijeg penzijskog osnova“. Međutim, penzijski osnov tužitelju se nije mogao utvrditi primjenom odredbe člana 4. stav 3. Uredbe, jer je tužitelju pravo na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima priznato na osnovu člana 1. stav 2. alineja 1. Uredbe, a ne primjenom odredbe člana 1. stav 2. alineja 3. Uredbe. Odredba člana 1. stav 2. alineja 3. Uredbe odnosi se isključivo na dobitnike ratnih priznanja i odlikovanja iz člana 5. stav 3. Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica, generale, brigadire i vojne starješine koji su ratu obavljali dužnost komandanta u jedinicama ranga bataljona istog ili višeg ranga, načelnika štaba i zamjenika komandanta u jedinicama ranga brigade istog ili višeg ranga i ako su navedene dužnosti obavljali najmanje 12 mjeseci (neovisno da li je to bilo u kontinuitetu), bez vremenskog ograničenja iz alineje 1. stav 2. ovog člana. Prema dokazima u spisu predmeta tužitelj nije dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja, nema čin iz rata, a niti je obavljao ni jednu zapovjednu dužnost utvrđenu članom 1. stav 2. alineja 3. Uredbe, a i sam tužitelj u tužbi tvrdi da je bio pripadnik bivše Vojske Federacije F BiH - kapetan. Stoga sud smatra da se tužitelju penzijski osnov mogao utvrditi isključivo primjenom odredbe člana 4. stav 2. Uredbe, a kako je to pravilno utvrdio prvostepeni organ u rješenju od 09.08.2012. godine, a potvrdio tuženi u osporenom rješenju.

Također, tužitelj neosnovano tužbom i zahtjevom tvrdi da mu je pravo na isplatu penzije trebalo utvrditi počev od 01.06.2011. godine. Tačno je da je članom 6. Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 42/11) propisano da ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjivat će se od 01.06.2011. godine za korisnike iz člana 2. ovog zakona. Članom 2. Zakona je propisano da se korisnicima prava na povoljnije penzionisanje, koji su to pravo ostvarili na način i pod uvjetima propisanim Uredbama (navedenim u tom članu) potvrđuje ostvareno pravo na starosnu penziju ostvarenu po tim propisima i to pravo nastavljaju i dalje koristiti. Kako tužitelju u vrijeme stupanja na snagu Zakona nije bilo priznato pravo na starosnu penziju ni po jednoj Uredbi navedenoj u tom članu, jer u vrijeme stupanja na snagu tog zakona nije bio korisnik prava na povoljnije penzionisanje, to se datum 01.06.2011. godine utvrđen članom 6. Zakona ne odnosi na tužitelja, niti mu se primjenom te odredbe može priznati pravo na penziju počev od tog datuma. Tužitelju je rješenjem prvostepenog organa od 09.08.2012. godine priznato pravo na starosnu penziju počev od 01.01.2012. godine, a što je potvrdio i tuženi u obrazloženju osporenog rješenja, navodeći da je to u skladu članom 3. stav 2. navedenog zakona. Međutim, na tužitelja se ne može primijeniti odredba člana 3. stav 2. Zakona, kako je to naveo tuženi u osporenom rješenju, obzirom da se navedena odredba odnosi, prema stavu 1. istog člana, na pripadnike Vojske Federacije BiH koji su penzionisani 2004. godine odlukama civilnih zapovjednika u skladu sa članom 5. stav 1. Uredbe II, a među te pripadnike Vojske Federacije BiH ne spada tužitelj kome je pravo na penziju priznato primjenom odredbe člana 3a. (kojim je faktički vraćena pravna snaga Uredbe III za koju je Ustavni sud Federacije BiH utvrdio da nije u skladu sa Ustavom

Federacije BiH presudom broj: U-40/10 od 05.04.2011. godine) stupanjem na snagu Zakona 04.05.2012. godine, pa je tuženi tužitelju kod utvrđivanja početka isplate penzije utvrdio povoljniji datum od onog koji bi mu pripadao primjenom Zakona.

Tuženi je tužitelju priznao pravo na starosnu penziju počev od 01.01.2012. godine, iako mu to pravo pripada, kako je već ranije navedeno, od dana ispunjenja uslova, najranije od 04.05.2012. godine, kada je tužitelj, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima, uveden u pravo. Međutim ovaj sud primjenjujući pravilo o zabrani *reformatio in peius* nije presudu preinačio na štetu tužitelja, kao stranke koja se žalila.

Navodi tužitelja izneseni u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, a kojim je tužitelj pokušao osporiti način na koji mu je određen osnov za utvrđivanje visine penzije, te početak ostvarivanja prava na starosnu penziju tužitelja, nisu mogli dovesti do drugačije odluke ovog suda, niti dovode u pitanje pravilnosti i zakonitosti pobijane presude, pa je imajući u vidu naprijed izneseno ovaj Sud primjenom člana 46. stav.1 Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 07 0 U 007945 13 Uvp od 12.10.2017. godine)

59.

Član 17. stav 1. tačka 7. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih obitelji

Član 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih obitelji

ROK PREDVIĐEN ZAKONOM O IZMJENAMA I DOPUNAMA OD 17.11.2007. GODINE JE PREKLUZIVAN, TE SE NAKON TOGA DATUMA NE MOŽE STEĆI PORODIČNA INVALIDNINA VANBRAČNOG DRUGA POGINULOG - UMRLOG BORCA, BEZ OBZIRA ŠTO SU ISPUNJENI SVI DRUGI UVJETI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Tuzli , broj: 03 0 U 009567 12 U od 09.07.2013. godine, odbijena je tužba tužiteljice podnesena protiv rješenja tuženog, broj: UP-II-03-41-8/12 od 12.06.2012. godine, kojim je odbijena njena žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Općinske službe za društvene djelatnosti, branilačko-invalidsku zaštitu i opću upravu Općine Sapna, broj: 05-41-3-2149/11 od 20.12.2011. godine, a kojim rješenjem je odbijen zahtjev tužiteljice za priznavanje prava na porodičnu invalidninu iza poginulog vanbračnog muža .

Zahtjevom za vanredno preispitivanje navedene presude prvostepenog suda podnesenim u zakonom propisanom roku tužiteljica pobija prvostepenu presudu ističući da je prvostepeni sud donio presudu bez održavanja ročišta i upuštajući se u utvrđeno činjenično stanje u upravnom postupku čime je povrijedio odredbu člana 33. Zakona o upravnom sporovima F BiH, kao i odredbu člana 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Tako prihvatanje činjenice da je poginuli bio u bračnoj zajednici u toku trajanja vanbračne zajednice je bez uticaja, jer je presudom Općinskog suda u Kalesiji utvrđena vanbračna zajednica u periodu od septembra 1991. godine do pogibije vanbračnog druga N.R. dana 11.05.1994. godine. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno rješavanje.

Tuženi je u odgovoru na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. tog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude vidi se da je prvostepeni sud tužbu tužiteljice odbio, a kojom tužbom tužiteljica osporava zakonitost rješenja tuženog od 12.06.2012. godine, kojim je odbijena njena žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja od 20.12.2011. godine, kojim je odbijen njen zahtjev za priznavanje prava na ličnu invalidninu, a sve to imajući u vidu činjenicu da je tužiteljica podnijela zahtjev za priznavanje statusa i prava na porodičnu penziju dana 15.12.2011. godine, a da je odredbama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine F BiH", broj: 33/04,56/05 i 70/07) i to člana 17. stav 1. tačka 7. određen rok do 17.11.2007. godine do kada je lice - vanbračni drug neoženjenog poginulog branioca sa kojim je imao zajedničko dijete i sa kojim je živio u zajedničkom domaćinstvu, morao taj status dokazati.

U toku upravnog postupka je utvrđeno da je poginuli N.R. bio pripadnik Oružanih snaga R BiH od 08.04.1992. godine pa do 11.05.1994. godine, kada je poginuo, a presudom Općinskog suda u Kalesiji broj: 29 0 P 001399 08 P od 28.11.2008. godine je utvrđeno da je tužiteljica od septembra 1991. godine do pogibije N.R. 11.05.1994. godine, živjela sa istim u vanbračnoj zajednici, te da je u toku trajanja te zajednice se rodio i sin tužiteljice i poginulog, N.H. Tužbu kod Općinskog suda Kalesija za utvrđivanje ovoga statusa tužiteljica je podnijela dana 15.12.2011. godine. Sin N.H. je rješenjem od 15.09.2011. godine, kao sin poginulog borca, dobio pravo na porodičnu invalidninu od 352,66 KM. Također je utvrđeno da je poginuli N.R. dana 18.12.1987. godine sa D.F. zaključio brak koji je prestao njegovom smrću, a da se D.F., dana 12.06.1998. godine, preudala za M.O.

Ovaj sud nije ispitivao činjenično stanje, jer je to decidno po odredbi člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima nedopušteno, a na osnovu činjeničnoga stanja utvrđenog u upravnom postupku proizlazi da je prvostepeni sud na osnovu potpunog i pravilnog utvrđenog činjeničnoga stanja pravilno primijenio materijalno pravo, a da pri tome nije napravljena povreda pravila postupka, kada je utvrdio da ovo pravo tužiteljici ne pripada.

Na prvom mjestu treba istaći da prvostepeni sud nije utvrđivao činjenično stanje nego svoju odluku bazira upravo na činjeničnom stanju utvrđenom u toku upravnog postupka. Sa druge strane, u tužbi tužiteljica tj. njen punomoćnik nije predložio održavanje ročišta, pa prema odredbi člana 28. stav 2. Zakona o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine prvostepeni sud i nije bio dužan da u ovoj upravnoj stvari održava javnu raspravu.

Odredbom člana 17. stav 1. tačka 7. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih obitelji ("Službene novine F BiH", broj: 33/04) je određeno koje lice se smatra članom porodice poginulog branioca, pa je u ovom prvobitnom i osnovnom tekstu zakona stajala odredba da je to i vanbračni drug neoženjenog poginulog branioca sa kojim je imao dijete i sa kojim je živio u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana prije njegove smrti, ako je taj status dokazao u roku od 12 mjeseci od dana smrti tog lica.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine F BiH", broj: 72/07) se članom 4. (izmjena i dopuna) mijenja odredba člana 17. stav 1. tačka 7. jer se riječi "u roku od 12 mjeseci od dana smrti toga lica" zamjenjuju riječima "do 17.11.2007. godine".

Prema tome, zakonodavac je shvatio da bi bilo diskriminirajuće obavezivati ovakva lica na dokazivanje statusa vanbračne zajednice u periodu od 12 mjeseci od smrti toga lica, jer bi to u konkretnom slučaju bila ratna 1994. godina, odnosno 1995. godina, jer je N.R. poginuo 1994. godine, smatrajući pri tome da je datum određen kao 17.11.2007. godine sasvim dovoljan za ovakav postupak.

Kako je tužiteljica podnijela zahtjev za priznavanje prava na porodičnu invalidninu tek dana 15.12.2011. godine, to su pravilnom primjenom materijalnog prava, a da pri tome nisu napravili povredu pravila postupka, upravni organi, kao i prvostepeni sud, pravilno ovaj zahtjev odbili, jer se radi o zakonskom prekluzivnom roku tj. gubitku toga prava nakon propisanog roka od 17.11.2007. godine.

Tačan je navod tužiteljice da ispunjava, kao vanbračni drug, sve druge kumulativne uvjete predviđene zakonom za priznavanje ovoga prava, ali je to uradila nakon zakonom predviđenog roka (podnijela zahtjev za priznavanje prava na porodičnu invalidninu kao vanbračna supruga poginulog borca).

Irelevantna za ovaj spor je i činjenica da je ona taj status regulisala tek presudom od 28.11.2008. godine (presuda Općinskog suda u Kalesiji broj: 29 0 P 001399 08 P), jer tužiteljica umjesto da odmah, po ispunjenju uvjeta, podnese zahtjev, isti podnosi tek 15.12.2011. godine, a što znači nakon proteka četiri godine, a tu činjenicu tužiteljica ničim niti obrazlaže, niti opravdava.

Rokovi, pa i prekluzivni rokovi, služe načelu pravne sigurnosti, pa je sigurno da se isti moraju strogo poštovati, a navod tužiteljice istaknut u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke da je povrijeđen član 6. Stav 1. Evropske konvencije je neosnovan. Naime, ova odredba određuje da svako, čija su prava i slobode priznate u ovoj Konvenciji povrijeđeni, imat će djelotvorna pravna sredstva pred nacionalnim organima, uprkos tome što su tu povredu počinila lica koja su djelovala u svojstvu službenog lica. Na prvom mjestu, tužiteljica je imala djelotvorna pravna sredstva, te joj nitko od službenih lica nije uskratio ta prava, niti učinio bilo kakvu povredu tih prava. Tužiteljica je imala pravo na žalbu, tužbu i vanredno preispitivanje sudske odluke i nitko joj nikada nije to pravo uskratio.

Posebno treba istaći da činjenica da je poginuli u momentu zaključenja vanbračne zajednice bio u braku sa drugom osobom je za sam spor, obzirom na gore istaknuto, irrelevantna. Insistiranje punomoćnika tužiteljice na odredbama Porodičnog zakona oko ravnopravnosti bračnog i vanbračnog druga nisu dovedeni u pitanje odlukama upravnih organa, niti prvostepenoga suda, jer u konkretnom slučaju tužiteljica je izgubila pravo na porodičnu invalidninu samo iz razloga što je podnijela zahtjev nakon proteka zakonskog roka za njegovo podnošenje.

Tužiteljica je imala mogućnost za podnošenja ovakvih zahtjeva za priznavanje prava na porodičnu invalidninu da bi ispunila rok, a u tom postupku dokazati da će predati tužbu sudu, pa bi se taj upravni postupak i prekinuo do rješavanja toga - tada prethodnog pravnog pitanja.

Radi svega izloženog, podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude prvostepenog suda ta se presuda potpuno neosnovano pobija kao nezakonita iz navedenih razloga od strane tužiteljice, pa je ovaj sud njen zahtjev primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima presudom odbio kao neosnovan.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 03 0 U 009567 13 Uvp od 03.08.2017. godine)

60.

Član 65. stav 3. Zakona o upravnom postupku

NAPLATA NAKNADE ZA EKSPROPRISANE NEKRETNINE JE OSUGURANA IZVAN UPRAVNOG POSTUPKA I UPRAVNOG SPORA, PA TAKAV ZAHTJEV U UPRAVNOM POSTUPKU TREBA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 09 0 U 014730 12 U od 20.05.2014. godine je odbijena tužba tužitelja kojom je osporavao zakonitost rješenja tuženog broj: 05-31-3-2159/2011 od 12.01.2012. godine. Ovim rješenjem je odbijena, kao neosnovana, žalba tužitelja izjavljena protiv zaključka prvostepenog upravnog organa – Općinskog načelnika Službe za upravu za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina Općine Centar Sarajevo broj: 05-31-147/04 od 11.10.2011. godine. Ovim zaključkom odbačen je zahtjev tužitelja za isplatu naknade za izuzete nekretnine, kao neblagovremen.

Protiv navedene presude prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje podnio je tužitelj, putem svoga punomoćnika, zbog povrede federalnog zakona. U zahtjevu ističe da prvostepeni sud olako prelazi preko činjenice da je prvostepeni organ zaključkom odbacio zahtjev tužitelja, umjesto da ga rješenjem odbije, jer se zaključkom odlučuje samo o pitanjima kojima se upravlja upravnim postupkom. Smatra da se radi o zahtjevu za isplatu naknade koja je utvrđena u sudskom postupku - vanparničnom, pa da je prema tome desetogodišnji rok zastare za izvršenje sudskih odluka, a ne rok koji uzima prvostepeni sud i tuženi od pet godina. Predloženo je da se udovolji podnesenom zahtjevu, te prvostepena presuda preinači tako što će se udovoljiti tužbenom zahtjevu i vratiti predmet prvostepenom organu na meritorno odlučivanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovana.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona, navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u upravnom postupku došao do zaključka da je tuženi u pravilno provedenom postupku, te pravilnom primjenom odredbi Zakona o upravnom postupku, pravilno i zakonito donio osporeno rješenje o odbijanju žalbe na prvostepeni zaključak o odbačaju zahtjeva za isplatu naknade za izuzete nekretnine.

Naime, rješenjima nadležnih upravnih organa broj: 07/A-475-78/81 od 25.03.1982. godine i 14.04.1982. godine, kao i rješenjem broj: 05/B-475-78/81 od 27.03.1986. godine, izuzete su nekretnine tužitelja na osnovu odredbi Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini („Službeni list SR BiH“, broj: 13/74). Kako nije došlo do sporazuma stranaka oko visine naknade, to je Osnovni sud I u Sarajevu svojim rješenjima broj: R-34/85 od 03.07.1987. godine, R-26/88 od 13.01.1988. godine i R-916/88 od 18.05.1989. godine, u vanparničnom postupku odlučio o visini naknade za predmetne izuzete nekretnine. Sva ova rješenja iz vanparničnog sudskog postupka su pravomoćna i izvršna.

Prema članu 23. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini ranijem vlasniku ili korisniku izuzetog građevinskog zemljišta pripada naknada po odredbama Zakona o eksproprijaciji, a prema odredbama Zakona o eksproprijaciji kako bivše Jugoslavije iz 1947. godine do donošenja saveznog zakona o eksproprijaciji od prvog Zakona o eksproprijaciji iz 1986. godine (prečišćeni tekst „Službeni list SR BiH“, broj: 12/87) do sadašnjeg Zakona o eksproprijaciji F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 70/07 i 36/10) je regulisan postupak na istovjetan način, a to je da se naknada za ekspropisane nekretnine određuje sporazumno između stranaka (danas član 60. stav 1. Zakona o eksproprijaciji), a ako se ne postigne sporazum o naknadi u roku od dva mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji, opštinska služba će dostaviti, bez odlaganja, pravomoćno rješenje o eksproprijaciji nadležnom sudu, a koji će po službenoj dužnosti u vanparničnom postupku odlučiti o visini naknade za ekspropisane tj. izuzete nekretnine (danas članovi 62. i 64. Zakona o eksproprijaciji F BiH).

Tako je i urađeno u konkretnoj pravnoj stvari, jer su nakon neuspješnog pokušaja sporazuma o naknadi između tužitelja i općinske službe dostavljena rješenja o izuzimanju

nekretnina iz 1982. godine (dva) i 1986. godine Osnovnom sudu I u Sarajevu da u vanparničnom postupku donese rješenja o visini naknade za izuzete nekretnine. Osnovni sud I u Sarajevu to i čini, te donosi tri rješenja i to 1987., 1988. i 1989. godine i određuje visinu naknade i ta rješenja su pravomoćna i izvršna.

Onog trenutka kada je općinska služba dostavila rješenja o izuzimanju nekretnina nadležnom sudu da u vanparničnom postupku riješi visinu naknade je „prestao“ upravni postupak, a započeo sudski postupak. Iz tog razloga upravni organi i nisu više nadležni za izvršenje odluka, nego je to izvršenje nadležnost, kao i svih drugih odluka iz sudske nadležnosti, a to je redovni sudski izvršni postupak tj. izvršenje se provodi po propisima koji važe za sudsko izvršenje.

Iz toga razloga primjena odredbi iz POGHLAVLJA XVII Zakona o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine o izvršenju rješenja i zaključaka (od člana 267. do 290.) je pogrešna i čini povredu pravila postupka koju čini kako prvostepeni sud, tako i tuženi, a i prvostepeni upravni organ, kada se upuštaju u razmatranje ovog poglavlja, pa je iz toga razloga ovaj sud i odluku prvostepenog suda preinačio, a potom udovoljio tužbenom zahtjevu, te poništio i prvostepeni zaključak i osporeno rješenje.

Kako prvostepeni upravni organ uopće nije nadležan za rješavanje ove pravne stvari, jer se radi o izvršenju sudske odluke, to je sudska zaštita osigurana izvan upravnog spora i upravnoga postupka, pa je bilo potrebno zahtjeve tužitelja (tri zahtjeva) odbaciti primjenom člana 65. stav 3. Zakona o upravnom postupku, jer se radi o zahtjevu čije rješavanje spada u nadležnog suda u redovnom sudskom izvršnom postupku po zahtjevu tj. prijedlogu za dozvolu izvršenja sudske odluke - vanparničnih rješenja o visini naknade.

Prema tome, kako je presuda prvostepenog suda donesena uz povredu pravila federalnog zakona o postupku koja je bila od uticaja na rješenje stvari, to je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio i pobijanu presudu preinačio, te u sporu pune jurisdikcije, tužbu uvažio i poništio osporeno rješenje tuženog i prvostepeni zaključak, a potom zahtjeve tužitelja odbacio, jer je sudska zaštita obezbijedena bez upravnog postupka i upravnog spora.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 09 0 U 014730 14 Uvp od 31.10.2017. godine)

61.

Član 264. stav 1. tačka 5 Zakona o upravnom postupku

Član 63. stav 6. Zakona o građevinskom zemljištu

ODREDBAMA ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU NIJE PREDVIĐENA IZRIČITA ODREDBA O DODJELI GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA BEZ NAKNADE, PA SE TAKAV AKT I NE MOŽE OGLASITI NIŠTAVIM.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 06 0 U 005201 12 U od 23.11.2012. godine je odbijena tužba tužiteljice, kojom je osporavala zakonitost rješenja tuženog broj: 01/1-31-2366/12 od 28.09.2012. godine. Ovim rješenjem je tužiteljici od strane Općinskog vijeća Općine Kiseljak djelimično poništeno rješenje o dodjeli građevinskog zemljišta, a koje se odnosi na oslobođenje od plaćanja naknade (rješenje broj: 01-31-820/99 od 10.04.1999. godine), te utvrđeno (stavom 2. istoga rješenja) da će se visina naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište utvrditi naknadno, a nakon pravomoćnosti toga rješenja.

Protiv navedene presude prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje podnijela je tužiteljica, putem svoga punomoćnika, zbog povrede federalnog zakona. U zahtjevu ističe da je prvostepeni sud retroaktivno primijenio odredbe Zakona o građevinskom zemljištu F BiH, jer je svoju odluku zasnovao na odredbi člana 62. i 63. citiranog zakona, a isti je stupio na snagu 16.05.2003. godine, a radi se o poništenju djelimičnom rješenja iz 1999. godine, a sa druge strane da je nepravilno primijenio odredbe člana 260. i 261. Zakona o upravnom postupku, jer protekao rok za donošenje ovakvoga osporenoga rješenja, pa iako je taj prigovor stavio i u tužbi, na isti se prvostepeni sud nije ni osvrnuo. Stoga predlaže da se udovolji zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, te prvostepena presuda ukine i preinači, te uvaži tužbeni zahtjev.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi, putem svoga punomoćnika, je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj : 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u upravnom postupku došao do zaključka da je tuženi u pravilno provedenom postupku, te pravilnom primjenom odredbi Zakona o građevinskom zemljištu u Federaciji Bosne i Hercegovine pravilno i zakonito donio osporeno rješenje o djelimičnom poništenju rješenja o dodjeli građevinskog zemljišta iz 1999. godine, a u pogledu naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište.

Rješenjem broj: 01-41-820/99 od 10.04.1999. godine dodijeljeno je tužiteljici na korištenje neizgrađeno građevinsko zemljište označeno kao k.č. br. 924/2 zv. „Karaula“ u površini od 1298 m², a upisano u katastarsko-knjižni uložak broj 1473 KO Podastinje (stav 1. dispozitiva) i riješeno da se predmetno zemljište dodjeljuje bez naknade (stav 2. dispozitiva) i da će se na osnovu ovoga rješenja izvršiti uknjižba u korist tužiteljice (stav 3. dispozitiva).

Osporenim rješenjem Općinskog vijeća Općine Kiseljak od 28.09.2012. godine na osnovu člana 63. stav 6. i 7. Zakona o građevinskom zemljištu F BiH i člana 265. stav 2. Zakona o upravnom postupku, djelimično se poništava rješenje o dodjeli zemljišta iz 1999. godine u pogledu naknade, stav 2. dispozitiva rješenja iz 1999. godine i utvrđuje da će se posebnim dopunskim rješenjem donijeti odluka o visini naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište.

Na prvom mjestu treba istaći da je i prema odredbama i to članova 62. i 63. važećeg Zakona o građevinskom zemljištu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“, broj:25/03 i 67/05), kao i odredbama i to člana 52. ranijeg Zakona o građevinskom zemljištu („Službeni list SR BiH“, broj: 34/86,1/90i 29/90 i „Službeni list RBiH“, broj: 3/93 i 13/94) određena obaveza plaćanja naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište, s tim što je odredbama člana 63. stav 6. i 7. važećeg Zakona regulisano da se niko ne može osloboditi obaveze plaćanja naknade utvrđene ovim zakonom, te da se ovim stavljaju van snage sve odluke, uredbe i drugi propisi koji su u suprotnosti sa ovim zakonom (što podrazumijeva da je odluka o dodjeli zemljišta u dijelu koji se odnosi na oslobađanje plaćanja naknade stavljena van snage po sili zakona), kao i da će općina pokrenuti postupak za izmirenje duga u skladu sa važećim zakonima. Prema tome, prigovor tužiteljice istaknut u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke o retroaktivnoj primjeni zakona je neosnovan.

No međutim, drugi prigovor tužiteljice u pogledu primjene pravnog instituta kojim se djelimično poništava rješenje iz 1999. godine je osnovan. Naime, pozivanje tužiteljice na članove 260. i 261. Zakona o upravnom postupku, a to su odredbe o vanrednom pravnom sredstvu poništavanja i ukidanja rješenja po pravu nadzora, ne stoji, jer se baš nitko ne poziva niti na te odredbe, niti na te članove zakona.

U osporenom rješenju tuženi se poziva na odredbu člana 265. stav 2. Zakona o upravnom postupku. Član 265. stav 2. utvrđuje da se, uz ispunjenje uvjeta iz člana 264. istoga zakona, prethodno rješenje može oglasiti ništavnim u cijelosti ili djelimično, a šta nije ni sporno u konkretnom pravnom slučaju.

Član 264 . stav 1. tačka od 1. do 5. Zakona o upravnom postupku predviđa da se neka odluka može oglasiti ništavom u slijedećim slučajevima: kada je rješenje doneseno u stvari iz sudske nadležnosti; koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko krivično djelo; čije je izvršenje nemoguće; koje je donio organ bez prethodne saglasnosti stranke i koje sadrži nepravilnosti koje su po izričitoj zakonskoj odredbi predviđene kao razlog ništavosti.

Koji razlog od ovih je u konkretnom slučaju primijenjen nije navedeno u osporenom rješenju, niti prvostepenoj odluci suda, ali iz odgovora na tužbu i odgovora na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke proizilazi da je to tačka 5., jer je Zakonom o građevinskom zemljištu u Federaciji Bosne i Hercegovine predviđeno da je naknada obavezna kod dodjeljivanja građevinskog zemljišta (član 63. stav 6. istog zakona). No, niti ovim članom Zakona o građevinskom zemljištu u Federaciji Bosne i Hercegovine, niti bilo kojim drugim članom zakona, kao i prethodnog Zakona o građevinskom zemljištu, nije predviđena izričita odredba o ništavosti takvih rješenja o dodjeli građevinskog zemljišta, pa prema tome nema ni primjene ove odredbe zakona kod primjene instituta oglašavanja ništavosti u cijelosti ili djelimično odluke o dodjeli građevinskog zemljišta bez naknade.

Prigovori tuženog istaknuti u odgovoru na tužbu i u odgovoru na podneseni zahtjev u pogledu mišljenja Federalnog ministarstva pravde, kao i sudske odluke Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 06 0 U 001745 09 U (slučaj „Centrotrans“), obzirom na gore istaknuto, su irelevantni za samo rješenje ovoga spora. Naime, mišljenje Ministarstva pravde Federacije BiH nema obavezujući karakter za rješavanje ovoga spora, a odluka nižega suda iz 2010. godine, koja nije bila na preispitivanju pred ovim sudom, ne može predstavljati sudski presedan.

Prema tome, kako je presuda prvostepenog suda donesena uz povredu pravila federalnog zakona o postupku koja je bila od uticaja na rješenje stvari, to je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev tužiteljice za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio i pobijanu presudu preinačio, te u sporu pune jurisdikcije tužbu uvažio i poništio osporeno rješenje tuženog i to bez vraćanja predmeta na ponovno rješavanje, jer je cijeli postupak započet po službenoj dužnosti, a ne po zahtjevu stranke.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 06 0 U 005201 13 Uvp od 05.10.2017. godine)

62.

PRAVNA SHVATANJA UPRAVNOG ODJELJENJA OD 11.09.2017. GODINE

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BiH JE NADLEŽAN ZA RJEŠAVANJE PODNESENIH ZAHTJEVA ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE U SLIJEDEĆIM SITUACIJAMA:

a. -KADA SE ZAHTJEVOM ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE POBIJA ODLUKA PRVOSTEPENOG SUDA U KOJOJ ODLUCI SE NAVODI NEKI FEDERALNI MATERIJALNI PROPIS, A ZAHTJEVOM SE POBIJA ODLUKA „ZBOG POVREDA MATERIJALNIH FEDERALNIH PROPISA“.

b. -KADA SE ZAHTJEVOM ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE POBIJA PRVOSTEPENA ODLUKA SUDA U KOJOJ SE ODLUCI NAVODI NEKI

MATERIJALNI FEDERALNI PROPIS, A ZAHTJEVOM SE UOPŠTE NE POBIJA ODLUKA ZBOG MATERIJALNIH FEDERALNIH PROPISA.

c. -KADA SE ZAHTJEVOM ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE POBIJA PRVOSTEPENA ODLUKA SUDA U KOJOJ SE UOPŠTE NE NAVODI MATERIJALNI FEDERALNI PROPIS, A ZAHTJEVOM SE POBIJA ODLUKA ZBOG POVREDA MATERIJALNIH FEDERALNIH PROPISA.

d. -KADA SE ZAHTJEVOM ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE POBIJA PRVOSTEPENA ODLUKA SUDA, A NI U ODLUCI SUDA, NI U ZAHTJEVU SE NE NAVODI FEDERALNI MATERIJALNI PROPIS, A IZ PREDMETNOG SPISA JE OČIGLEDNO DA SE RADI O UPRAVNOJ STVARI BAZIRANOJ NA FEDERALNIM MATERIJALNIM PROPISIMA.

63.

PRAVNO SHVATANJE UPRAVNOG ODJELJENJA OD 24.10.2017. GODINE

KADA ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE PODNOSI FIZIČKO ILI PRAVNO LICE (KOJE NIJE ADVOKAT) POTREBNO GA JE POZVATI DA DOSTAVI DOKAZ O POLOŽENOM PRAVOSUDNOM ISPITU U SVIM SITUACIJAMA.

64.

PRAVNO SHVATANJE UPRAVNOG ODJELJENJA OD 05.07.2017. GODINE

U SLUČAJU ODUSTANKA TUŽITELJA OD PODNESENOG ZAHTJEVA ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE POTREBNO JE PRVO UTVRDITI ODUSTANAK, A POTOM ZAHTJEV ODBACITI.

65.

PRAVNO SHVATANJE UPRAVNOG ODJELJENJA OD 05.07.2017. GODINE

ODLUKA USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SE PRIMJENJUJE OD DANA KADA SE ODLUKA OBJAVI U „SLUŽBENIM NOVINAMA FBIH“, UKOLIKO NIJE SAMOM ODLUKOM ODREĐEN DATUM OD KADA ĆE SE PRIMJENJIVATI, ODNOSNO STUPITI NA SNAGU.

ABECEDNI STVARNI REGISTAR 2017. GODINE

KRIVIČNO PRAVO

Blanketni propis predstavlja bitno obilježje krivičnog djela Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ

- u činjeničnom opisu djela nedostaje blanketni propis (1)

Izuzeće sudije – član 39. tačka d) ZKP FBiH

- razlog za izuzeće (8)

Nakon ukidanja pritvora protiv optuženog koji se nalazio na slobodi može se samo odrediti, a ne produžiti pritvor

- nije doneseno odgovarajuće rješenje (17)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

- propust suda da se izjasni iz kojih činjenica i okolnosti sadržanih u činjeničnom opisu djela u izreci presude proizilaze pojedina zakonska obilježja krivičnog djela (19)

Nedostatak razloga o relevantnosti određenih okolnosti u vrijeme donošenja odluke o produženju pritvoru – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

- obavezna ocjena relevantnih dokaza (20)

Nezakonita radnja dokazivanja - Privremeno oduzimanje predmeta – član 11. stav 2. u vezi sa članovima 79-85. ZKP FBiH

- privremeno oduzimanje predmeta nije izvršeno u postupku koji propisuje procesni zakon (6)

Nezakonita radnja pribavljanja od banaka podataka o finasijskim transakcijama – član 11. stav 2. u vezi sa članom 86. stav 1. ZKP FBiH

- pribavljanje podataka od banaka o finasijskim transakcijama od strane vještaka nije moguće bez naredbe suda (5)

Nema razloga kojima se sud rukovodio pri izricanju mjera zabrane umjesto pritvora

- obavezno navođenje razloga zbog kojih sud smatra da su ispunjeni uvjeti za izricanje pojedinih mjera zabrane (15)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama u rješenju o određivanju ili produženju pritvora – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

- sud je dužan kod iznošenja razloga na osnovu kojih je utvrdio postojanje osnovane sumnje da je optuženi učinio određeno krivično djelo navesti ne samo na osnovu kojih dokaza je to utvrdio već i šta iz tih dokaza upućuje na takav zaključak (18)

Ovlaštenje suda da tokom glavnog pretresa pribavlja dokaze – član 276. stav 2. tačka e) ZKP FBiH

- pravo suda da u toku glavnog pretresa i u toku pretresa pred drugostepenim sudom naloži izvođenje dokaza nije uvjetovano prijedlogom stranaka (9)

Pojam djeteta u smislu KZ FBiH – član 2. stav 12. KZ FBiH

- kad je kao pasivni subjekt osnovnog ili kvalificiranog oblika krivičnog djela propisano u KZ FBiH određeno dijete - pod izrazom dijete podrazumijeva se osoba koja nije navršila 14 godina (2)

Ponovno izvođenje ranije nezakonito izvedene radnje dokazivanja – član 11. stav 2. ZKP FBiH

- ponovno izvođenje određene procesne radnje uz poštivanje relevantnih zakonskih odredaba ne predstavlja konvalidaciju nezakonito preduzete radnje u ranijoj fazi postupka (4)

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

- unakrsno ispitivanje (11)

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

- propust suda da odluku o odbijanju dokaznog prijedloga optuženog obrazloži u vezi sa razlozima na kojima je utemeljen, predstavlja povredu prava na odbranu (13)

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH u vezi sa članom 6. stav 2. i 3. ZKP FBiH.

- postoji povreda prava na odbranu kad sud odbije prijedlog odbrane da optuženi da iskaz u svojstvu optuženog (14)

Slobodna ocjena dokaza – član 16.

- ocjena suda da li je optuženi upravljao prijevoznim sredstvom pod utjecajem alkohola (7)

U opisu djela nedostaju subjektivni elementi kvalificiranog oblika krivičnog djela razbojništva iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

- sud nije prihvatio prijedlog tužitelja u pogledu pravne ocjene djela (16)

Za vještaka određena osoba koja se ne nalazi na popisu sudskih vještaka

- vještačenje obavila osoba koja raspolaže stručnim znanjem iz područja u koje spadaju činjenice o kojima je dala nalaz i mišljenje, i ako se ne nalazi na popisu sudskih vještaka (3)

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

- tretman osobe u krivičnom postupku koja ima navršениh 18, a nema navršениh 21 godinu (21)

Značaj ranije pravomoćne presude zasnova na sporazumu o priznanju krivnje

- optuženi se pominje u činjeničnom opisu djela ranije presude kojom su drugi optuženi oglašeni krivim (10)

Značaj iskaza neke osobe dat branitelju i mogućnost njegovog korištenja na glavnom pretresu

- ne može se koristiti iskaz neke osobe dat branitelju (12)

GRADANSKO PRAVO

Izvršni postupak

- izvršenje na pokretnim stvarima (42)

Nasljedno pravo

- opoziv ugovora o poklonu (37)
- testament (36)

Obligaciono pravo

- jemstvo (30)
- kasko osiguranje (29)
- načelo savjesnosti i poštenja (23)
- naknada materijalne štete (29)
- nematerijalna šteta zbog neosnovanog pritvora (26)
- nematerijalna šteta zbog smrti bliskog srodnika (27)
- odstupanje od projekta (28)
- osigurana suma (25)
- poništenje ugovora (24)
- tok zakonske zatezne kamate na materijalnu štetu (29)
- ugovor o građenju (28)
- ugovor o kreditu (30)

Parnični postupak

- preinaka tužbe (40)
- rješenje kojim se upravlja postupkom (38)
- sudska nadležnost (39)
- vrijednost spora (41)

Porodično pravo

- bračna stečevina (35)

Radno pravo

- mobing (33)
- porez na dohodak (31)
- prekid rada – naknada plaće (34)
- status poslodavca – obrtnika (32)

Sporna pravna pitanja

- institut zaštite minimalne plaće (43)
- načelo povoljnosti u radnom pravu (45)
- obustava izvršenja (46)
- pravo vlasništva na gradskom građevinskom zemljištu (47)
- primjena Kolektivnog ugovora (48)
- usklađivanje najniže bruto satnice (43)
- zaštita prava iz rada (44)

Stvarno pravo

- utvrđenje prava vlasništva (22)

UPRAVNO PRAVO

Boračko-invalidska zaštita

- invalidska penzija (54)
- rok za reviziju rješenja (55)
- prijevremena starosna penzija (58)
- porodična invalidnina vanbračnog druga (59)

Građevinsko zemljište

- dodjela građevinskog zemljišta bez naknade (61)

Penzijsko-invalidsko osiguranje

- Vojni osiguranici (52)
- porodična penzija (56)

Upravno pravo

- odbačaj tužbe jer nije upravni akt (49)
- nove činjenice i novi dokazi (50)
- vanredno pravno sredstvo i nove činjenice i dokazi (51)
- „ćutanje“ prvostepenog suda (53)
- odbačaj zahtjeva za naknadu za eksproprisane nekretnine (60)

-oglašavanje ništavim (55)

Zdravstveno osiguranje

-Refundacija plaće (57)

Načelna pravna shvatanja

Sjednica od 11.09.2017. godine

-nadležnost Vrhovnoga suda F BiH za podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (62)

Sjednica od 24.10.2017. godine

-dokaz o položenom pravosudnom ispitu (63)

Sjednica od 05.07.2017. godine

-odustanak od zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke (64)

Sjednica od 05.07.2017. godine

-primjena Odluke Ustavnoga suda F BiH (65)

REGISTAR PRIMIJEJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (“Službeni glasnik BiH”, broj 6/99),
- Konvencija o pravima djeteta
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11 i 76/14, 46/16 i 75/17),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14),
- Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku („Službene novine FBiH”, br. 7/14),
- Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Bosne i Hercegovine

GRADANSKO PRAVO

- Zakon o vlasničko-pravnim odnosima
(„Službene novine FBiH“, br. 6/98 i 29/03)
- Zakon o premjeru i katastru nekretnina
(„Službeni list SR BiH“, br. 12/87, 26/90 i 36/90 i „Službene novine R BiH“, br. 4/93, 13/94 i 20/95)
- Zakon o obligacionim odnosima
(„Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list R BiH“, br. 2/92 i 13/93 i „Službeni novine FBiH“, br. 29/03 i 42/11)
- Zakon o radu
(„Službene novine FBiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/03)
- Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH
(„Službene novine FBiH“, br. 54/05 i 62/08)
- Porođični zakon Federacije BiH
(„Službene novine FBiH“, br. 35/05, 41/05 i 31/14)
- Zakon o nasljeđivanju
(„Službeni list SR BiH“, br. 7/80 i 15/80)
- Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine FBiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)
- Zakon o izvršnom postupku
(„Službene novine FBiH“, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16)

UPRAVNO PRAVO

- Zakon o upravnom postupku
(„Službene novine F BiH“, broj: 2/98 I 48/99);
- Zakon o upravnim sporovima
(„Službene novine F BiH“, broj: 9/05);
- Zakon o parničnom postupku

(„Službene novine F BiH“, broj: 53/03,73/05, 19/06 i 98/15);

-Zakon o građevinskom zemljištu F BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 25/03,16/04 i 67/05);

-Zakon o eksproprijaciji
(„Službene novine F BiH“, broj: 70/07 i 36/10);

-Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika
(„Službeni list SFRJ“, broj: 7/85 do 29/89 i „Službeni list R BiH“, broj: 2/92 i 13/94);

-Zakon o službi u Armiji Republike Bosne i Hercegovine
(„Službeni list R BiH“, broj: 11/92 do 20/95);

-Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine F BiH“, broj: 29/98 ,49/00, 32/01,73/05,59/06, 4/09, 81/09 i 55/12);

-Zakon o pravima boraca i članova njihovi obitelji
(„Službene novine F BiH“, broj: 33/04,56/05 , 70/07 i 72 /07);

-Zakon o zdravstvenom osiguranju
(„Službene novine F BiH“, broj: 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11);

-Zakon o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima
(„Službene novine F BiH“, broj: 42/11 i 37/12);

- Uredba o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane
(„Službene novine F BiH“, broj: 75/06, 58/07, 89/07 I 31/08);

-Pravilnik o radu ljekarskih komisija u postupku ostvarivanja prava po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih obitelji
(„Službene novine F BiH“, broj: 41/04);